

Regeringens proposition

2013/14:159

Bättre information och tydligare ansvar vid mineralprospektering

---

Prop.
2013/14:159

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 mars 2014

Fredrik Reinfeldt

Annie Lööf
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Enskildas ställning vid prospektering efter mineraltillgångar behöver stärkas. Regeringen föreslår därför ändringar i minerallagen (1991:45) som i huvudsak innebär att kraven på vad en arbetsplan ska innehålla skärps och förtydligas. En rätt till översättning av arbetsplanen till finska, meänkieli respektive samiska införs, liksom ett krav på att en gällande arbetsplan ska sändas till kommunen, länsstyrelsen och Sametinget. Härigenom säkerställs att de som berörs av undersökningsarbeten får den information de behöver för att de ska kunna tillvarata sina rättigheter i förhållande till prospektören. Ändringarna innebär också att de myndigheter som har att bevaka allmänna intressen vid prospektering efter mineraltillgångar hålls informerade om hur arbetena kommer att bedrivas och vilka konsekvenser de kan antas medföra.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2014.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)	4
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Nuvarande bestämmelser om undersökningsarbete och arbetsplaner	15
5	Ändringar i minerallagen	18
5.1	Behovet av att utveckla regelverket	18
5.2	Arbetsplanen ska anpassas till den pågående markanvändningen	18
5.3	Mer information i arbetsplanen	20
5.4	Rätt till översättning av arbetsplanen	24
5.5	Ramen för bergmästarens prövning.....	26
5.6	Information om när undersökningsarbetena påbörjas och avslutas	27
5.7	Information om gällande arbetsplan.....	28
5.8	Övriga förslag.....	30
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	31
7	Konsekvensutredning.....	32
8	Författningskommentar	36
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet	46
Bilaga 2	Utredningens lagförslag	51
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna.....	56
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	57
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	68
	Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 13 mars 2014.	70

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2013/14:159

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45).

Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Härigenom föreskrivs i fråga om minerallagen (1991:45)
dels att 1 kap. 1 §, 3 kap. 5 och 5 a §§, 5 kap. 3 §, 15 kap. 6 § och
16 kap. 1 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 5 b–5 f §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Denna lag gäller undersökning och bearbetning av fyndigheter på egen eller annans mark av följande mineraliska ämnen (koncessionsmineral):

1. antimon, arsenik, beryllium, bly, cesium, guld, iridium, järn som förekommer i berggrunden, kobolt, koppar, krom, kvicksilver, lantan och lantanider, litium, mangan, molybden, nickel, niob, osmium, palladium, platina, rodium, rubidium, rutenium, silver, skandium, strontium, tantal, tenn, titan, torium, uran, vanadin, vismut, volfram, yttrium, zink och zirkonium,

2. *alunskiffer*, andalusit, apatit, brucit, flusspat, grafit, kyanit, leror som är eldfasta eller klinkrande, magnesit, magnetkis, nefelinsyenit, sillimanit, stenkol, stensalt eller annat salt som förekommer på liknande sätt, svavelkis, tungspat och wollastonit,

3. olja, gasformiga kolväten och diamant.

2. andalusit, apatit, brucit, flusspat, grafit, kyanit, leror som är eldfasta eller klinkrande, magnesit, magnetkis, nefelinsyenit, sillimanit, stenkol, stensalt eller annat salt som förekommer på liknande sätt, svavelkis, tungspat och wollastonit,

3 kap.

5 §¹

Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan.

Arbetsplanen skall upprättas av tillståndshavaren och innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras, en tidsplan för arbetet och en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt.

Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan *som ska upprättas av tillståndshavaren och vara skriven på svenska.*

Arbetsplanen ska innehålla
1. *tillståndshavarens namn, telefonnummer, postadress och e-postadress samt namn, telefonnummer, postadress och e-postadress till en kontaktperson om tillståndshavaren är en juridisk person,*

¹ Senaste lydelse 2005:161.

2. en beskrivning av vad en arbetsplan är och uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har möjlighet att påverka innehållet i den genom att invända mot den,

3. en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidsplan för arbetet,

4. en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som visar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras,

5. en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt,

6. uppgift om när eventuella invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska vara tillståndshavaren till handa och vilken följden blir om någon invändning inte framställs,

7. uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har rätt att på begäran få en underrättelse om när arbetet på den fastighet som hans eller hennes rätt är knuten till ska påbörjas, och uppgift om när en sådan begäran ska vara tillståndshavaren till handa,

8. uppgift om vilka tillstånd enligt annan lagstiftning tillståndshavaren redan har, har sökt eller har för avsikt att söka, eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har gjort eller har för avsikt att göra med anledning av undersökningsarbetet, och

9. en bedömning av hur stor skada eller hur stort intrång som undersökningsarbetet kommer att medföra, information om hur eventuella skador eller intrång kommer att regleras samt uppgift om vilken form av säkerhet tillståndshavaren har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen och om storleken på säkerheten.

Arbetsplanen ska, i fråga om arbetsredogörelsen och tidsplanen för arbetet, anpassas till den pågående markanvändningen inom det område där undersökningsarbetet ska utföras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad en arbetsplan ska innehålla.

Arbetsplanen skall delges ägaren till den mark där arbetet skall bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavarna tillhör. Arbetsplanen skall även sändas till bergmästaren.

Invändningar mot innehållet i arbetsplanen skall framställas skriftligt och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

5 a §²

En arbetsplan blir gällande om några invändningar enligt 5 § fjärde stycket inte framställs. En arbetsplan blir också gällande om tillståndshavaren och den sakägare som framställt sådana invändningar kan komma överens om arbetsplanens innehåll. En sådan arbetsplan skall sändas till bergmästaren.

Om invändningar enligt 5 § fjärde stycket har framställts får tillståndshavaren också begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren. Arbetsplanen skall fastställas av bergmästaren och bli gällande i den utsträckning de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren

Arbetsplanen ska delges ägaren till den fastighet där arbetet ska bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavarna tillhör.

Invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

² Senaste lydelse 2005:161.

eller någon annan sakägare att olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena.

Bergmästaren skall, i beslut om fastställande, meddela de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen skall gälla utan att den har vunnit laga kraft.

5 b §

Tillståndshavaren ska tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska under de förutsättningar som anges i andra och tredje stycket.

En översättning ska tillhandahållas om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt 6 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och en översättning skriftligen begärts av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som avses i 5 a § första stycket.

En begäran om översättning enligt andra stycket ska vara tillståndshavaren till handa inom tio dagar från den dag fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt fick del av beslutet om undersökningstillstånd, eller i fall som avses i 5 kap. 3 § andra stycket, beslutet om bearbetningskoncession.

Översättningen av arbetsplanen ska delges fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt tillsammans med arbetsplanen enligt 5 a §.

5 c §

En arbetsplan blir gällande om några invändningar enligt 5 a § andra stycket inte framställs. En arbetsplan blir också gällande om tillståndshavaren och den fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som framställt sådana invändningar har kommit överens om arbetsplanens innehåll.

En gällande arbetsplan ska sändas till bergmästaren, länsstyrelsen och kommunen. Om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som används för renskötsel, ska en gällande arbetsplan även sändas till Sametinget.

5 d §

Om invändningar enligt 5 a § andra stycket har framställts, får tillståndshavaren också begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren.

Arbetsplanen ska fastställas av bergmästaren och bli gällande om

1. den uppfyller kraven på innehåll i 5 §,

2. de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt att olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena, och

3. tillståndshavaren har iakttagit sina skyldigheter enligt 5 a och 5 b §§.

Bergmästaren ska, i beslut om fastställande, meddela de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen ska gälla omedelbart.

5 e §

Tillståndshavaren ska på begäran av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som avses i 5 a § första stycket skicka en underrättelse om vilken dag arbetet ska påbörjas på den fastighet som hans eller hennes rätt avser. Underrättelsen ska vara skriven på svenska och skickas senast en vecka innan arbetet på fastigheten ska påbörjas.

Om arbetsplanen redan innehåller en uppgift om när arbetet ska påbörjas på en viss fastighet, behöver en underrättelse inte skickas till den vars rätt uppgiften avser.

En begäran om underrättelse ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom den tid som anges i 5 a § andra stycket.

5 f §

Tillståndshavaren ska skicka en underrättelse till berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt när undersökningsarbetet har slutförts. Underrättelsen ska vara skriven på svenska.

5 kap.3 §³

Undersökningsarbete får avse sådana mineral som omfattas av koncessionen. I den mån ingen annan har tillstånd eller koncession får koncessionshavaren inom koncessionsområdet undersöka även andra koncessionsmineral med undantag av olja, gasformiga kolväten och diamant.

I fråga om undersökningsarbete som bedrivs i dagen på *ej anvisad mark* skall 3 kap. 3–5 a §§ tillämpas.

I fråga om undersökningsarbete som bedrivs i dagen på *mark som inte har anvisats* ska 3 kap. 3–5 f §§ tillämpas.

³ Senaste lydelse 2005:161.

15 kap.**6 §⁴**

Till böter eller fängelse i högst sex månader *skall* den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet

Till böter eller fängelse i högst sex månader *ska* den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bedriver undersökningsarbete i strid med bestämmelserna om krav på undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession,

2. påbörjar undersökningsarbete utan att iaktta vad som föreskrivs i 3 kap. 3 § om ställande av säkerhet och i 3 kap 5 och 5 a §§ om arbetsplan,

2. påbörjar undersökningsarbete utan att iaktta vad som föreskrivs i 3 kap. 3 § om ställande av säkerhet eller utan att det finns en gällande arbetsplan enligt 3 kap. 5 c § första stycket eller 5 d § andra stycket,

3. utför bearbetning eller därmed sammanhängande verksamhet i strid med bestämmelserna om bearbetningskoncession,

4. lägger igen utfraktsväg, ort eller borrhål i strid med bestämmelserna om krav på tillstånd i 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §, eller

5. lägger ned gruva eller motsvarande anläggning i strid med 14 kap. 4 § tredje stycket.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift när han fullgör uppgiftsskyldighet enligt koncessionsvillkor eller enligt 2 § 1.

I fall som avses i första stycket 3 kan mineral som utvunnits förklaras förverkat.

Om ett brott som avses i första stycket 2 berör enbart enskilds rätt, får åklagare väcka åtal endast om målsäganden anger brottet till åtal.

16 kap.**1 §⁵***Nuvarande lydelse*

I fråga om överklagande av beslut enligt denna lag gäller följande.

*Beslut**Överklagas hos*

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller undersökningstillstånd

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller fastställande av en arbetsplan för undersökningsarbete enligt 3 kap. 5 a §

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller meddelande av bearbetningskoncession, tillstånd

Regeringen

⁴ Senaste lydelse 2005:161.

⁵ Senaste lydelse 2010:934.

till överlåtelse av koncession eller ändring av villkoren för en koncession

Beslut av bergmästaren i frågor om förlängning av giltighetstiden för en bearbetningskoncession enligt 4 kap.10 §

Regeringen

Beslut av bergmästaren i andra frågor som gäller bearbetningskoncession

Allmän förvaltningsdomstol

Tillstånd av bergmästaren till byggande av väg enligt 3 kap. 3 § andra stycket

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i fråga som avses i 3 kap. 7 §

Länsstyrelsen

Förhandsbesked av bergmästaren enligt 4 kap. 9 § tredje stycket

Allmän förvaltningsdomstol

Tillstånd av bergmästaren att lägga igen utfraktsväg, ort eller borrhål enligt 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i ärenden om ersättning enligt 7 kap. 1 eller 2 §

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Beslut av bergmästaren om mineralersättning enligt 7 kap. 7 §

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Beslut av bergmästaren enligt 8 kap. 7 §

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Beslut av förrättningsmyndigheten i ärenden om markanvisning

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Tillstånd av bergmästaren att lägga ned gruva eller motsvarande anläggning enligt 14 kap. 4 § tredje stycket

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i andra frågor enligt denna lag Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av länsstyrelsen i frågor som avses i 3 kap. 6 § Regeringen

Beslut av länsstyrelsen i frågor om prövande av säkerhet enligt 17 kap. Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av Statens jordbruksverk eller Skogsstyrelsen enligt 8 kap. 6 a § första eller fjärde stycket. Allmän förvaltningsdomstol

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Föreslagen lydelse

I fråga om överklagande av beslut enligt denna lag gäller följande.

Beslut

Överklagas hos

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller undersökningstillstånd Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller fastställande av en arbetsplan för undersökningsarbete enligt 3 kap. 5 d § Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller meddelande av bearbetningskoncession, tillstånd till överlåtelse av koncession eller ändring av villkoren för en koncession Regeringen

Beslut av bergmästaren i frågor om förlängning av giltighetstiden för en bearbetningskoncession enligt 4 kap.10 § Regeringen

Beslut av bergmästaren i andra frågor som gäller bearbetningskoncession Allmän förvaltningsdomstol

Tillstånd av bergmästaren till byggande av väg enligt 3 kap. 3 § andra stycket	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av bergmästaren i fråga som avses i 3 kap. 7 §	Länsstyrelsen
Förhandsbesked av bergmästaren enligt 4 kap. 9 § tredje stycket	Allmän förvaltningsdomstol
Tillstånd av bergmästaren att lägga igen utfraktsväg, ort eller borrhål enligt 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av bergmästaren i ärenden om ersättning enligt 7 kap. 1 eller 2 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Beslut av bergmästaren om mineralersättning enligt 7 kap. 7 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Beslut av bergmästaren enligt 8 kap. 7 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Beslut av förrättningsmyndigheten i ärenden om markanvisning	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Tillstånd av bergmästaren att lägga ned gruva eller motsvarande anläggning enligt 14 kap. 4 § tredje stycket	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av bergmästaren i andra frågor enligt denna lag	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av länsstyrelsen i frågor som avses i 3 kap. 6 §	Regeringen
Beslut av länsstyrelsen i frågor om prövande av säkerhet enligt 17 kap.	Allmän förvaltningsdomstol

Prop. 2013/14:159 Beslut av Statens jordbruksverk Allmän förvaltningsdomstol
eller Skogsstyrelsen enligt 8 kap.
6 a § första eller fjärde stycket.
Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2014.
  2. Bestämmelserna i 1 kap. 1 § i den äldre lydelsen gäller fortfarande för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet och för undersökningstillstånd där ärendet hos bergmästaren inleddes före ikraftträdandet.
  3. Bestämmelserna i 3 kap. i den äldre lydelsen gäller fortfarande för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet.

Regeringen beslutade den 15 september 2011 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av vissa bestämmelser i minerallagen (1991:45). Utredningens huvudsakliga syfte var att utveckla regelverket så att markägare, sakägare och kommuner med ökad tydlighet och effektivitet ska få tidig information om vad som avses med en undersökning enligt minerallagen. Uppdraget skulle redovisas senast den 30 april 2012. Regeringen beslutade den 3 maj 2012 om tilläggsdirektiv som innebar att utredningstiden förlängdes till den 31 oktober 2012, för att utredningen skulle få tillräcklig tid att genomföra en enkätundersökning om hur systemet med arbetsplaner har fungerat.

Den 9 november 2012 överlämnade utredningen betänkandet *Undersökningstillstånd och arbetsplaner* (SOU 2012:73). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2012/5688/FIN).

Regeringen tar i propositionen upp betänkandets förslag som berör 1 och 3 kap. minerallagen. Övriga förslag bereds vidare inom Regeringskansliet.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 30 januari 2014 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Regeringen har beaktat Lagrådets synpunkter, och som en följd av det har 3 kap. 5 och 5 b §§ fått en delvis ny utformning. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.2, 5.4, 5.5 och i författningskommentaren. Vidare har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

4 Nuvarande bestämmelser om undersökningsarbete och arbetsplaner

Hur undersökningsarbete får bedrivas

Bestämmelser om hur undersökningsarbete får bedrivas finns i 3 kap. 3 § minerallagen (1991:45). Undersökningsarbete får bedrivas endast för att visa att sådant mineral som omfattas av ett undersökningstillstånd finns inom området och för att ta närmare reda på fyndighetens storlek, beskaffenhet och brytvärdhet. Tillståndshavaren får i den utsträckning det behövs använda väg till och inom området. Efter tillstånd av bergmästaren får tillståndshavaren också ta mark eller annat utrymme i anspråk för att bygga nödvändig väg till och inom området. Innan arbete påbörjas ska tillståndshavaren ha ställt säkerhet för ersättning enligt

Prop. 2013/14:159 7 kap. 1 §. Arbete ska utföras så att minsta skada och intrång vållas på någon annans egendom och på natur- och kulturmiljön.

Det är viktigt att framhålla att ett beviljat undersökningstillstånd i sig inte medför någon rätt att påbörja undersökningsarbetet. Enligt 3 kap. 5 § minerallagen får nämligen undersökningsarbetet endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan.

Hinder mot undersökningsarbete

I 3 kap. 6 och 7 §§ minerallagen finns bestämmelser som medför begränsningar i tillståndshavarens rätt att utföra undersökning. Undersökningsarbete får inte äga rum inom nationalpark eller område som en statlig myndighet hos regeringen har begärt ska avsättas till nationalpark. Undersökningsarbete får inte heller ske i strid med föreskrifter som har meddelats för natur- eller kulturresevat med stöd av 7 kap. miljöbalken. Tillstånd för vissa verksamheter och åtgärder krävs inom särskilda skydds- och bevarandeområden enligt 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken (s.k. Natura 2000-områden). Undersökningsarbete får inte heller, utan medgivande av länsstyrelsen, äga rum inom tvåhundra meter från skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305) och sådant område utanför detta som regeringen bestämmer, kyrkogård och annan begravningsplats, eller område som avses i 4 kap. 5 § miljöbalken, s.k. obrutet fjällområde.

Det krävs vidare medgivande av bergmästaren för att bedriva undersökningsarbete på ett område inom trettio meter från allmän väg eller sådan vägsträckning enligt fastställd vägplan, eller från järnväg, flygplats eller kanal som är upplåten för allmän trafik, område inom tvåhundra meter från bostadsbyggnad, område inom tvåhundra meter från kyrka, annan samlingslokal, undervisningsanstalt, hotell eller pensionat eller område inom tvåhundra meter från vårdanstalt, elevhem eller liknande inrättning om den är avsedd för mer än femtio personer, område inom tvåhundra meter från elektrisk kraftstation eller industriell anläggning, eller område med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Regeringen kan enligt 17 kap. 3 § minerallagen besluta att undersökningsarbete eller bearbetning och därmed sammanhängande verksamhet inte får bedrivas inom ett visst område utan medgivande av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Ett sådant beslut får meddelas endast om arbetet eller verksamheten kan antas hindra eller avsevärt försvåra sådan pågående eller planerad användning av marken som är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt. Regeringen har härigenom i 14 a § mineralförordningen (1992:285) bl.a. föreskrivit att undersökningsarbete inte får äga rum inom raketskjutfältet Esrange i Kiruna kommun utan medgivande av Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Återkallelse av undersökningstillstånd

Enligt 6 kap. 3 § minerallagen kan ett undersökningstillstånd återkallas om tillståndshavaren inte fullgör sina skyldigheter enligt minerallagen eller enligt villkor i undersökningstillståndet eller om tillståndshavaren bryter mot villkor som uppställts för medgivande till undersökningsarbete. Återkallelse kan också ske om det finns synnerliga skäl.

Enligt 15 kap. 1 § minerallagen utövar bergmästaren tillsyn över efterlevnaden av minerallagen och av villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av den. Om prospekteringsarbetet bedrivs på sådant sätt att det uppkommer uppenbar fara för allmänt eller enskilt intresse får bergmästaren med stöd av 15 kap. 3 § andra stycket minerallagen förbjuda arbetet.

Straffansvar

I 15 kap. 6 § minerallagen finns straffbestämmelser. Där framgår bl.a. att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bedriver undersökningsarbete i strid med bestämmelserna om krav på undersökningstillstånd eller påbörjar undersökningsarbete utan att iaktta vad som föreskrivs i 3 kap. 3 § om ställande av säkerhet och i 3 kap. 5 och 5 a §§ om arbetsplan döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Arbetsplanens innehåll och upprättande

De bestämmelser som rör arbetsplaner finns i 3 kap. 5 och 5 a §§ minerallagen. Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan. Arbetsplanen ska upprättas av den som har undersökningstillstånd och innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras, en tidsplan för arbetet och en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt.

Tillståndshavaren ska se till att arbetsplanen delges ägaren till den mark där arbetet ska bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Med särskild rätt till fastighet avses i minerallagen enligt 17 kap. 1 § nyttjanderätt, servitut, renskötselrätt och rätt till elektrisk kraft samt liknande rätt. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavaren tillhör. Arbetsplanen ska även sändas till bergmästaren.

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt har rätt att framställa invändningar mot innehållet i arbetsplanen. Sådana invändningar ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen. Om det inte görs någon invändning mot arbetsplanen blir den gällande. En arbetsplan blir också gällande om tillståndshavaren och den rättighetshavare som framställt invändningar kan komma överens om arbetsplanens innehåll. En sådan arbetsplan ska sändas till bergmästaren.

Prövning av arbetsplanen vid invändning

Om invändningar framställts och parterna inte kan nå en överenskommelse, kan tillståndshavaren enligt 3 kap. 5 a § minerallagen begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren. Arbetsplanen ska fastställas av bergmästaren och bli gällande om de åtgärder som beskrivs i planen är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren eller någon annan sakägare att olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena. Bergmästaren ska, i beslut om fastställande av arbetsplan, meddela de

Prop. 2013/14:159 villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen ska gälla utan att den har vunnit laga kraft.

5 Ändringar i minerallagen

5.1 Behovet av att utveckla regelverket

Systemet med arbetsplaner, som infördes 2005, ger fastighetsägare och innehavare av särskild rätt möjlighet att påverka hur undersökningsarbetet utförs, för att bättre balansera exploateringsintresset mot enskilda sakägares behov. I förarbetena framhölls att en tidig, öppen och fungerande dialog mellan prospektörer och fastighetsägare är ägnad att underlätta även senare skeden i processen (prop. 2004/05:40 s. 51). Utredningen har på regeringens uppdrag kartlagt och analyserat hur reglerna för arbetsplaner i minerallagen har fungerat sedan de infördes. Utredningen har konstaterat att systemet med arbetsplaner har bidragit till att förbättra informationen om undersökningsarbetet och öka fastighetsägares och rättighetshavares möjlighet till inflytande över undersökningsarbetet. Utredningens utgångspunkt har därför varit att systemet med arbetsplaner ska behållas men utvecklas genom tydliga krav på arbetsplanernas innehåll. Vid den undersökning som utredningen genomfört av hur systemet fungerat har det nämligen framkommit brister i informationen i arbetsplanen samt att många fastighetsägare och innehavare av särskild rätt upplever att de inte har något inflytande över hur undersökningsarbetet kommer att utföras. Regeringen ser därför ett behov av att utveckla regelverket så att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt får bättre information om undersökningsarbetet och sina möjligheter att påverka hur det ska bedrivas. Av det skälet föreslår regeringen ändringar i minerallagen som i huvudsak innebär tydligare och ökade krav på innehållet i arbetsplanen.

I propositionen används ibland uttrycket prospektör som benämning på den som innehar ett undersökningstillstånd.

5.2 Arbetsplanen ska anpassas till den pågående markanvändningen

<p>Regeringens förslag: Arbetsplanen ska, i fråga om arbetsredogörelsen och tidsplanen för arbetet, anpassas till den pågående markanvändningen inom det område där undersökningsarbetet ska utföras.</p>
--

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att innehållet i arbetsplanen ska anpassas till den pågående markanvändningen och att arbetsplanen ska innehålla en tids-

plan för arbetet av vilken det framgår vid vilken tidpunkt arbetena kommer att påbörjas och när de kommer att avslutas på respektive fastighet.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar emot det. *SveMin* och *Foyen Advokatfirma AB* har avstyrkt förslaget i fråga om detaljerad tidsplan. *Mannheimer Swartling* har framhållit att det kan behöva tillåtas vissa generella beskrivningar i arbetsplanen eftersom det kan vara svårt att förutse exakt när delar av undersökningsarbetena kommer att genomföras.

Skälen för regeringens förslag: Innehållet och uppgifterna i arbetsplanen måste naturligtvis anpassas till varje nytt område vilket också framhålls i förarbetena (prop. 2004/05:40 s. 51). Detta innebär att prospektören måste göra en noggrann genomgång av vilken inverkan arbetet kan komma att få på det berörda området och med ledning av den informationen ge planen ett innehåll som är relevant för den som berörs av den. Som också anförs i förarbetena är det dock normalt svårt för en prospektör att i inledningsskedet förutse exakt var och när mer ingripande undersökningsarbeten kan komma att genomföras, eftersom senare arbeten baseras på de resultat som tidigare uppnåtts. Arbetsplanen måste därför av effektivitetsskäl kunna ges en viss utsträckning standardiserad utformning (prop. s. 51).

För att systemet med arbetsplaner ska fungera som det är tänkt måste dock arbetsplanen alltid innehålla tillräckligt med information för att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska kunna bilda sig en uppfattning om hur de kan tänkas bli berörda av undersökningsarbetena. Av särskild betydelse i detta sammanhang är arbetsredogörelsen och tidsplanen. Regeringen anser att det bör framgå av lagtexten att den information som lämnas där ska anpassas till pågående markanvändning inom det område där undersökningsarbetet ska utföras. Genom denna ändring blir det tydligt för fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare att arbetsplanen ska ha en utformning som ska anpassas till förhållandena i just deras område.

Kravet på att arbetsredogörelsen och tidsplanen bör anpassas till den pågående markanvändningen innebär inte bara en reglering av hur de planerade arbetena ska redovisas i arbetsplanen. Med hänsyn till kravet på att undersökningsarbete endast får utföras enligt en gällande arbetsplan, blir den aktuella bestämmelsen också styrande för hur och när undersökningsarbetet får bedrivas. *Lagrådet* har framfört att kravet bör ges en placering som bättre återspeglar den materiella innebörden och föreslagit att regeln flyttas till 3 kap. 3 § minerallagen som innehåller grundläggande krav om hur undersökningsarbeten får bedrivas. I paragrafen anges bl.a. att arbetet ska utföras så att minsta skada och intrång vållas på någon annans egendom och på natur- och kulturmiljön. Regeringen delar uppfattningen att den aktuella bestämmelsen bör ges en framskjuten placering. Med hänsyn till bestämmelsens funktion av att reglera hur de planerade arbetena ska redovisas i arbetsplanen bör dock bestämmelsen finnas kvar i 3 kap. 5 §, men placeras i ett eget stycke.

Utredningen har föreslagit att det av tidsplanen i arbetsplanen ska framgå vid vilken tidpunkt undersökningsarbetena kommer att påbörjas och när de kommer att avslutas på respektive fastighet. Regeringen anser

Prop. 2013/14:159 att det behov som kan finnas av så detaljerade tidsplaner tillgodoses genom kravet på att arbetsplanen, i fråga om arbetsredogörelsen och tidsplanen, ska anpassas till den pågående markanvändningen. I vissa fall kan detta krav komma att innebära att arbetsplanen ska innehålla uppgifter om när arbetet ska påbörjas och avslutas på en viss fastighet. I andra fall har de som berörs av undersökningsarbetena inget intresse av sådana uppgifter. I sammanhanget bör det nämnas att regeringens förslag också innebär att en sakägare ska få rätt att begära en underrättelse om när arbetet på den fastighet som hans eller hennes rätt gäller ska påbörjas (se avsnitt 5.6). Med dessa förslag bedömer regeringen att behovet av information om när arbetet ska påbörjas tillgodoses, samtidigt som en viss flexibilitet tillåts för den som genomför undersökningsarbetet.

5.3 Mer information i arbetsplanen

Regeringens förslag: Arbetsplanen ska vara skriven på svenska, och utöver vad som gäller i dag, innehålla

- uppgift om prospektörens namn, telefonnummer, postadress och e-postadress samt motsvarande uppgifter till en kontaktperson om prospektören är en juridisk person,
- en beskrivning av vad en arbetsplan är och uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har möjlighet att påverka innehållet i den genom att invända mot den,
- en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som visar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras,
- uppgift om när eventuella invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska vara prospektören till handa och vilken följden blir om någon invändning inte framställs,
- uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har rätt att på begäran få en underrättelse om när arbetet på den fastighet som hans eller hennes rätt är knuten till ska påbörjas, och uppgift om när en sådan begäran ska vara prospektören till handa,
- uppgift om vilka tillstånd enligt annan lagstiftning prospektören redan har, har sökt eller har för avsikt att söka, eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning prospektören har gjort eller har för avsikt att göra med anledning av undersökningsarbetet, och
- en bedömning av hur stor skada eller hur stort intrång som undersökningsarbetet kommer att medföra, information om hur eventuella skador eller intrång kommer att regleras samt uppgift om vilken form av säkerhet prospektören har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen och om storleken på säkerheten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Enligt utredningens förslag ska prospektören på kartan med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar ange vilka ytor som han eller hon planerar att använda för transporter. Utredningen har inte lämnat något förslag som innebär att berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska kunna begära att få en underrättelse om när arbetet ska påbörjas på den fastighet som hans eller hennes rätt är knuten till. Utredningen har inte

heller föreslagit att arbetsplanen ska innehålla tillståndshavarens e-post-adress. Prop. 2013/14:159

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte haft några invändningar mot det. *SveMin* har avstyrkt förslaget om att prospektören i detalj ska behöva ange vilka ytor som han eller hon planerar att använda för transporter. *Mannheimer Swartling* delar i huvudsak utredningens uppfattning att det kan finnas ett behov av att förtydliga vilket innehåll en arbetsplan ska ha, men anser samtidigt att det kan behöva tillåtas vissa generella beskrivningar eftersom det kan vara svårt att förutse exakt var och när delar av undersökningsarbetena kommer att genomföras. *Lantmäteriet* har påpekat att om behov föreligger att i detalj ange fastighetsgränser och samfälliga områden behöver underlaget kompletteras med hjälp av en arkivutredning. *KTH* har anfört att det av författningstexten bör framgå att den digitala registerkartan utgör tillräckligt underlag för att utvisa inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras. *Havs- och vattenmyndigheten* och *Naturvårdsverket* har föreslagit att kraven på uppgifter i arbetsplanen om vilka tillstånd eller anmälningar enligt annan lagstiftning som kan bli aktuella med anledning av undersökningsarbetet istället bör gälla innehållet i ansökan om undersökningstillstånd. *Statens fastighetsverk* har anfört att även vägar som leder fram till undersökningsområdet och som avses komma att användas för transporter bör redovisas i arbetsplanen.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna överväganden

Vid den undersökning som utredningen har genomfört har det framkommit att fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare upplever att det finns brister i innehållet i arbetsplanerna, främst när det gäller information om vilka rättigheter fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare har att påverka innehållet i arbetsplanen.

Resultatet från undersökningen tyder också på brister i informationen om hur lång tid undersökningsarbetet kommer att ta, hur arbetena kommer att påverka omgivningen och hur ersättning för eventuella skador på skog, mark och vägar ska regleras. Utredningen har gjort bedömningen att de krav på arbetsplanens innehåll som ställs i minerallagen inte är tillräckliga. Regeringen delar den bedömningen. För att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska garanteras grundläggande information bör kraven på arbetsplanens innehåll utökas. Regeringen ser inte skäl att som *Havs- och vattenmyndigheten* och *Naturvårdsverket* föreslagit låta vissa av kraven på uppgifter i arbetsplanen i stället gälla en ansökan om undersökningstillstånd.

Arbetsplanen ska vara skriven på svenska

Det förekommer att arbetsplaner upprättas på engelska, vilket medför att sakägare som saknar sådana språkkunskaper inte kan tillgodogöra sig innehållet. Detta är naturligtvis inte acceptabelt. Svenska är landets huvudspråk och samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla

Prop. 2013/14:159 samhällsområden. Det bör därför införas ett krav på att arbetsplanen ska vara skriven på svenska.

Kontaktuppgifter

För att underlätta dialogen mellan å ena sidan prospektören och å andra sidan fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, bör prospektörens kontaktuppgifter framgå av arbetsplanen, så att parterna lätt kan komma i kontakt med varandra och eventuella motsättningar kan lösas i ett så tidigt skede som möjligt. Arbetsplanen bör därför innehålla prospektörens namn, telefonnummer och adress samt namn, telefonnummer och adress till en kontaktperson om prospektören är en juridisk person. En uppgift om prospektörens eller dennes kontaktpersons e-postadress underlättar naturligtvis också att dialogen. Arbetsplanen bör därför även innehålla en sådan uppgift.

Information om förfarandet

En förutsättning för att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska kunna utnyttja sin möjlighet till inflytande är att de får tydlig information om vad en arbetsplan är, och om att de har möjlighet att påverka innehållet i arbetsplanen genom att invända mot den. Det är också viktigt att det av arbetsplanen tydligt framgår inom vilken tid en sådan invändning ska göras och vad följderna blir om någon invändning inte framställs. Om dessa grundläggande uppgifter inte anges tydligt, finns det som utredningen framhållit en risk för att fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare inte kan tillvarata sin rätt. Regeringen anser därför att dessa uppgifter bör framgå av arbetsplanen.

I propositionen föreslås också att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska ha rätt att efter begäran få en underrättelse om när undersökningsarbetet ska påbörjas på den fastighet som deras rätt är knuten till (se avsnitt 5.6). Information om en sakägares rätt i detta avseende bör framgå av arbetsplanen.

Uppgifter om tillstånd och anmälningar

Arbetsplanen bör även innehålla uppgift om vilka tillstånd enligt annan lagstiftning prospektören redan har, har sökt eller har för avsikt att söka, eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning prospektören har gjort eller har för avsikt att göra i anledning av undersökningsarbetet. Detta för att tydliggöra för sakägaren att det inte åligger denne att bevaka de allmänna intressena.

Information om skador och säkerhet

Det är viktigt att det blir tydligt för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt hur systemet för ersättning för skador och intrång som undersökningsarbetet kan medföra fungerar. Om sakägarna inte känner sig säkra på att de blir fullt ersatta vid en eventuell skada kan det leda till en ovilja mot undersökningsarbete på fastigheten. Det bör därför enligt regeringens mening av arbetsplanen framgå en bedömning av hur stor skada och hur stort intrång undersökningsarbetet kommer att medföra, information om hur eventuella skador och intrång kommer att regleras

samt uppgift om vilken form av säkerhet prospektören har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen och om storleken på säkerheten. Prop. 2013/14:159

Karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar

Som utredningen föreslagit bör arbetsplanen innehålla en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som utvisar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras. Detta underlättar för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt att bilda sig en uppfattning om hur de kommer att beröras av undersökningsarbetena.

Utredningen har också föreslagit att det av kartan ska framgå vilka ytor som prospektören planerar att använda för transporter. Med ytor avses enligt förslaget inte bara markytor, utan även "ytor" för transport i luft och vatten. I fall där fastighetsägare och innehavare av särskild rätt har ett berättigat intresse av sådan information, i enlighet med kravet på att arbetsredogörelsen ska anpassas till den pågående markanvändningen, ska informationen också framgå av arbetsredogörelsen. Det finns därför enligt regeringens mening inte skäl att föreskriva att arbetsplanen alltid ska innehålla sådan information, eller att som *Statens fastighetsverk* har föreslagit, föreskriva att vägar som leder fram till undersökningsområdet och som avses komma att användas för transporter ska redovisas i arbetsplanen.

Lantmäteriet och *KTH* har framfört synpunkter om vilken beskaffenhet kartan i arbetsplanen ska ha. Enligt förslaget ska kartan innehålla fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar. Med hänsyn till teknikutvecklingen framstår det inte som lämpligt att ange mer preciserade föreskrifter om kartans beskaffenhet i lagen. Sådana bör i stället meddelas i förordning eller myndighetsföreskrifter.

Regeringens förslag: Det ska införas en skyldighet för prospektören att tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska.

Skyldigheten att tillhandahålla en översättning gäller om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk och en översättning skriftligen begärts av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som berörs av undersökningsarbetena.

En begäran om översättning ska vara prospektören till handa inom tio dagar från den dag fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt fick del av ett beslut om undersökningstillstånd, eller, vid undersökningsarbeten som bedrivs i dagen inom ett koncessionsområde på mark som inte har anvisats, ett beslut om bearbetningskoncession.

Översättningen av arbetsplanen ska delges fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt tillsammans med arbetsplanen.

Regeringens bedömning: Regeringen avser att föreskriva att en upplysning om rätten att begära en översättning av en kommande arbetsplan ska fogas till ett beslut om undersökningstillstånd respektive bearbetningskoncession.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningens förslag innebär att arbetsplanen, på begäran av en berörd fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt, ska vara skriven på något av de nationella minoritetsspråk som anges i 7 § språklagen (2009:600).

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller inte framfört några invändningar mot det. *Foyen Advokatfirma AB* och *SveMin* har avstyrkt förslaget. *Uppsala universitet* anser att det kan ifrågasättas om det egentligen fyller någon praktisk funktion att skriva arbetsplanen på ett minoritetsspråk.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 8 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har enskilda rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med en förvaltningsmyndighet vars geografiska verksamhetsområde helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde. Detta gäller i ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet har anknytning till förvaltningsområdet. Om den enskilde använder finska, meänkieli eller samiska i ett sådant ärende, är myndigheten skyldig att ge muntligt svar på samma språk. Enskilda som saknar juridiskt biträde har dessutom rätt att på begäran få en skriftlig översättning av beslut och beslutsmotivering i ärendet på finska, meänkieli respektive samiska.

Finska, meänkieli och samiska är nationella minoritetsspråk som används i områden där prospektering efter mineraltillgångar sker. Förfarandet med arbetsplaner innebär att en arbetsplan i många fall blir gällande utan någon inblandning från myndigheternas sida. Enligt regeringens mening är det rimligt att en prospektör ska tillhandahålla en

översättning av arbetsplanen på något av dessa språk i de fall undersökningsarbetena bedrivs inom det aktuella språkets förvaltningsområde.

Foyen Advokatfirma har pekat på svårigheterna med att hitta en översättare för en så pass teknisk och fackspråksbunden handling som en arbetsplan utgör, och framfört att endast en begäran att få handlingen översatt inte kan anses tillräckligt för att förhindra att möjligheten till översättning missbrukas. Advokatfirman har anfört att en bedömning av det faktiska behovet av att få en översättning är av vikt för att möjligheten till översättning inte ska missbrukas. *Uppsala universitet* har anfört att bestämmelsen öppnar t.ex. för att rent svenskspråkiga fastighetsägare kan kräva översättning bara för att försöka försvåra för prospektören.

Regeringen konstaterar att förslaget kan medföra att undersökningsarbeten fördröjs till följd av svårigheter med att hitta en översättare och att det innebär ökade kostnader för prospektören. Rättigheten att få arbetsplanen översatt bör därför begränsas till den krets av berörda fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som skriftligen begär att få handlingen översatt. Prospektören bör få behovet av översättning klart för sig i ett så tidigt skede av processen som möjligt. En begäran om att få arbetsplanen översatt bör därför göras redan i samband med att undersökningstillståndet meddelas. Rätten att få arbetsplanen översatt bör även gälla när undersökningsarbeten enligt 5 kap. 3 § minerallagen ska ske inom ett område för bearbetningskoncession i dagen på mark som inte har anvisats. I sådana fall bör en begäran om översättning göras i samband med beslutet om bearbetningskoncession.

I lagrådsremissen föreslogs att en begäran om översättning ska vara tillståndshavaren till handa inom tio dagar från delgivningen av beslut om undersökningstillstånd eller om bearbetningskoncession. Bestämmelser om delgivning av de ifrågavarande besluten finns i 6 och 22 §§ mineralförordningen (1992:285). Enligt *Lagrådets* mening är det inte korrekt att meddela bestämmelser i lag som grundar sig på vad som föreskrivs i en förordning. Lagrådet har anfört att de aktuella delgivningsbestämmelserna bör tas in i minerallagen. Regeringen konstaterar att föreskrifter om bergmästarens handläggning av ärenden enligt minerallagen i huvudsak finns i mineralförordningen, och att de nu aktuella bestämmelserna utgör en del av detta regelsystem som bl.a. rymmer ett flertal andra bestämmelser om delgivning. Enligt regeringens mening finns det ett värde i att behålla den nuvarande systematiken i förordningen. Lagrådets synpunkter bör i stället kunna tillgodoses genom att den föreslagna paragrafen får en delvis annan utformning. Regeringen föreslår att en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt ska framställa en begäran om översättning av arbetsplanen inom tio dagar från den dag då sakägaren *fick del* av beslutet om undersökningstillstånd eller om bearbetningskoncession. Orden *fick del* av täcker både fall då sakägaren genom beslutsmyndighetens försorg formligen delgavs beslutet och fall då myndigheten på något annat sätt underrättat sakägaren om beslutsinnehållet.

Regeringen avser att föreskriva att en upplysning om rätten att begära en översättning av en kommande arbetsplan ska fogas till ett beslut om undersökningstillstånd respektive bearbetningskoncession.

Regeringens förslag: För att bergmästaren ska kunna fastställa en arbetsplan ska det krävas att arbetsplanen har det innehåll som följer av lagen och att prospektören uppfyllt sina skyldigheter i fråga om att delge arbetsplanen och om så begärts, tillhandahålla en översättning av den.

Utredningens förslag: Utredningen har inte lämnat något motsvarande förslag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 5 a § minerallagen får prospektören begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren.

Arbetsplanen ska enligt bestämmelsen fastställas av bergmästaren och bli gällande i den utsträckning de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren eller någon annan sakägare att olägenheterna överväger prospektörens intresse av att få utföra arbetena.

Av förarbetena framgår att bergmästaren vid sin prövning av de invändningar som har framställts ska göra en avvägning mellan prospektörens och fastighetsägares eller andra sakägares intressen och är vid bedömningen fri att avgöra hur arbetsplanen lämpligen bör vara utformad med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet (prop. 2004/05:40 s. 84).

Med hänsyn till de utökade krav som nu föreslås på innehållet i arbetsplanen bör det framgå av lagen att det ska vara en förutsättning för fastställande av arbetsplanen att den har ett innehåll som motsvarar lagens krav. Härigenom tydliggörs att bergmästarens prövning också innefattar utformningen av planen.

Som redovisats i avsnitt 5.2 har *Lagrådet* förordat att bestämmelsen om att arbetsredogörelsen och tidsplanen ska anpassas till den pågående markanvändningen flyttas till 3 kap. 3 § minerallagen, som innehåller grundläggande krav på hur undersökningsarbeten får bedrivas. *Lagrådet* har vidare funnit det vara oklart hur långt bergmästarens prövning av arbetsplanen ska sträcka sig i materiellt hänseende, och ifrågasatt om det inte borde framgå av lagtexten att bergmästarens prövning av arbetsplanen även omfattar de grundläggande kraven i 3 kap. 3 §.

Regeringen konstaterar att förslaget innebär att bergmästaren vid sin prövning av innehållet i arbetsplanen bl.a. har att säkerställa att arbetsplanen i fråga om arbetsredogörelsen och tidsplanen har den detaljeringsgrad som är motiverad med hänsyn till hur det aktuella området används. De krav som finns i 3 kap. 3 § gäller dock oberoende av innehållet i arbetsplanen. En prospektör ska exempelvis alltid utföra sitt arbete så att minsta skada och intrång vållas på någon annans egendom och på natur- och kulturmiljön. Regeringen är mot den bakgrunden inte beredd att följa *Lagrådets* förslag i denna del.

Det ligger inom bergmästarens tillsyn att bevaka att prospektören uppfyller sina skyldigheter enligt lagen och bergmästaren kontrollerar redan i dag att sakägarna delgivit arbetsplanen i samband med att den överlämnats till bergmästaren för prövning. Att prospektören efterlever regelverket är naturligtvis en förutsättning för att syftet med förfarandet med

arbetsplaner ska uppfyllas. Det bör därför framgå av lagen att bergmästarens prövning av arbetsplanen även avser efterlevnaden av dessa bestämmelser. Regeringen föreslår därför att det ska vara ett krav för att bergmästaren ska fastställa arbetsplanen att prospektören uppfyllt sina skyldigheter i fråga om delgivning och översättning av den (se avsnitt 5.4).

5.6 Information om när undersökningsarbetena påbörjas och avslutas

Regeringens förslag: En prospektör ska på begäran av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som berörs av arbetsplanen skicka en underrättelse om vilken dag arbetet ska påbörjas på den fastighet som hans eller hennes rätt avser. Underrättelsen ska vara skriven på svenska och skickas senast en vecka innan arbetet på fastigheten ska påbörjas. Om arbetsplanen redan innehåller en uppgift om när arbetet ska påbörjas på en viss fastighet, behöver en underrättelse inte skickas till den vars rätt uppgiften avser. En begäran om underrättelse ska framställas skriftligen och vara prospektören till handa inom den tid som sakägaren har att framställa invändningar mot arbetsplanen.

En prospektör ska skicka en underrättelse till berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt när undersökningsarbetet har slutförts. Underrättelsen ska vara skriven på svenska.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Som framgått av avsnitt 5.2 innebär utredningens förslag att sakägarna ska underrättas om när undersökningsarbetena kommer att påbörjas och när de kommer att avslutas på respektive fastighet genom att sådan information lämnas i arbetsplanen. Utredningen har inte föreslagit att underrättelsen om när arbetet har slutförts ska vara skriven på svenska.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget om att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska få en underrättelse om när arbetet i undersökningsområdet är avslutat eller har inte haft några invändningar mot det. *SveMin* har avstyrkt förslaget och anfört att den övergripande tidsplan som arbetsplanen ska innehålla innehåller information till fastighetsägare och innehavare av särskild rätt om hur undersökningsarbetena sträcker sig i tiden. *SveMin* har ifrågasatt behovet av att tillståndshavaren ska underrätta fastighetsägare och innehavare av särskild rätt om när arbetena faktiskt upphört. *SveMin* har anfört att det uppstår frågor om hur underrättelsen ska ske och hur den ska dokumenteras.

Remissinstansernas synpunkter på förslaget om att arbetsplanen ska innehålla information om när undersökningsarbetena kommer att påbörjas och när de kommer att avslutas på respektive fastighet har redovisats i avsnitt 5.2.

Skälen för regeringens förslag: Förfarandet med arbetsplaner infördes för att bättre balansera exploateringsintresset mot enskildas

intressen. Prospekteringsverksamheten bedrivs ofta på marker som ägs av enskilda personer, som ibland kan känna oro och maktlöshet inför undersökningsarbetena. Regeringen bedömer att den oron skulle kunna minska om de som berörs av undersökningsarbetena har rätt att få en underrättelse om när undersökningsarbetet på den fastighet som deras rätt är knuten till ska påbörjas. Underrättelsen bör skickas senast en vecka innan undersökningsarbetet på den aktuella fastigheten ska påbörjas. Ett krav på en tidigare underrättelse skulle inte vara lämpligt med hänsyn till intresset av att undersökningsarbetet bedrivs effektivt. Om arbetsplanen redan innehåller en uppgift om när arbetet ska påbörjas på en viss fastighet, bör dock prospektören inte vara skyldig att lämna en sådan underrättelse.

Regeringen anser vidare att fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare har ett befogat intresse av att veta när arbetena i undersökningsområdet har avslutats. Genom sådan information får sakägarna kunskap om när eventuella skador och intrång på fastigheten kan regleras. Regeringen föreslår därför att det införs ett krav på att tillståndshavaren ska skicka en underrättelse till berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt när arbetet i undersökningsområdet är avslutat.

De nu aktuella underrättelserna bör i likhet med vad som gäller för arbetsplanen vara skrivna på svenska.

Regeringen bedömer att skyldigheten att lämna underrättelser bör kunna hanteras av prospektören utan nämnvärda praktiska svårigheter.

5.7 Information om gällande arbetsplan

Regeringens förslag: Arbetsplanen ska endast sändas till bergmästaren när den blivit gällande. En gällande arbetsplan ska även sändas till kommunen och länsstyrelsen.

Om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som används för renskötsel, ska en gällande arbetsplan även sändas till Sametinget.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har inte föreslagit att en gällande arbetsplan ska sändas till Sametinget.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte haft något att invända mot förslaget. *Länsstyrelserna i Gävleborgs län, Jämtlands län, Uppsala län, Värmlands län, Västerbottens län, Västra Götalands län och Östergötlands län* har anfört att förslaget om att en gällande arbetsplan ska sändas till länsstyrelsen kommer att underlätta länsstyrelsens bevakning av allmänna intressen. Länsstyrelsen i Västra Götalands län anser att det bör fastställas en tid för när arbetsplanen ska ha kommit in till länsstyrelsen i förhållande till när man avser att ta den i anspråk. Länsstyrelsen har föreslagit att det ska införas ett krav om att en fastställd arbetsplan inte får tas i anspråk förrän tidigast 6 veckor efter att den lämnats in till länsstyrelsen. *Länsstyrelsen i Örebro län* har påpekat att det är bra att länsstyrelsen får en kopia av gällande arbetsplaner, men att detta inte får innebära att prospektören fråntas skyldigheten att själv söka de tillstånd och dispenser som eventuellt behövs, enligt miljöbalken.

Detta måste tydliggöras anser länsstyrelsen. *Riksantikvarieämbetet* har anfört att förslaget att arbetsplaner måste sändas till länsstyrelsen innebär att den ges möjlighet att bedöma om åtgärderna kräver ett samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. *Hörby kommun* och *Nätverket Heaven Or Shell* har anfört att det även bör införas ett krav på obligatoriskt samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. *Havs- och vattenmyndigheten* anser att det bör övervägas att införa bestämmelser i minerallagen som innebär att vissa typer av undersökningsmetoder, som t.ex. provborrning, alltid innebär ett krav på samrådsförfarande enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har anfört att det inte är nödvändigt att införa en sådan generell samrådsplikt. *Sametinget* har anfört att en arbetsplan ska godkännas av Sametinget innan den blir gällande.

Skälen för regeringens förslag

Arbetsplanen bör endast sändas till bergmästaren när den blivit gällande

Enligt nuvarande bestämmelser ska prospektören sända en kopia av arbetsplanen till bergmästaren samtidigt som den skickas för delgivning till sakägarna. Vidare ska prospektören även sända en kopia av arbetsplanen till bergmästaren i fall där arbetsplanen blivit gällande efter att prospektören och sakägare som framställt invändningar mot planen träffat en överenskommelse om innehållet. Det händer att prospektörer förbiser att sända arbetsplanen i det senare skedet vilket innebär att bergmästaren utgår från att den inkomna arbetsplanen är den som gäller. För att undvika sådana missförstånd bör prospektören vara skyldig att sända en arbetsplan till bergmästaren endast när planen blivit gällande.

En gällande arbetsplan bör även sändas till länsstyrelsen, kommunen och Sametinget

Minerallagen är ett viktigt verktyg för näringspolitiken och har bl.a. till syfte att främja mineralutvinningen i landet. Utredningen har konstaterat att det finns farhågor att andra allmänna intressen, såsom miljö och kulturminnen, får stå tillbaka för mineralindustrin, särskilt om en intresseavvägning görs i ett sent skede när stora resurser redan lagts på undersökningsarbete. Detta gäller till viss del även för rennäringen. Skyddet för de allmänna intressena vid undersökningsarbete upprätthålls genom lagstiftning som vid sidan av minerallagen är tillämplig på verksamheten, t.ex. miljöbalken, kulturmiljölagen (1988:950) och plan- och bygglagen (2010:900). De allmänna intressena bevakas av länsstyrelsen och kommunerna. Sametinget är sedan den 1 januari 2007 också förvaltningsmyndighet inom rennäringens område vilket innebär att en rad uppgifter som tidigare utfördes av Statens jordbruksverk och länsstyrelserna nu utförs av Sametinget. Sametinget ska dessutom enligt samlagslagen (1992:1433) medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid nyttjande av mark och vatten. Sametinget är således regeringens expertmyndighet med ansvar för frågor som rör rennäringen. Samtidigt har staten ett ansvar för att rennäringen kan fortleva. Rennäringen ska bedrivas så att den ger rennäringens företagare en tryggad försörjning. Regeringen gör därför bedömningen att Sametinget bör beredas möjlighet till tidig och

Prop. 2013/14:159 god information i dessa frågor, även om det inte bedöms vara rimligt att en arbetsplan ska godkännas av Sametinget innan den blir gällande. Utredningen har bedömt att informationen till kommuner och länsstyrelser bör förbättras, då en tidig och tydlig information kommer att förenkla för dessa organ att följa upp och kontrollera att prospektörerna söker de tillstånd och gör de anmälningar som krävs för att skyddet av de allmänna intressena ska vara tillfredsställande. Regeringen delar den bedömningen. Regeringen gör också bedömningen att ett ökat informationsutbyte mellan gruv- och rennäringsindustrin är till fördel för båda parter. Regeringen föreslår därför att en tillståndshavare ska skicka en gällande arbetsplan till kommunen, länsstyrelsen och i fall där undersökningsarbetet ska bedrivas i ett område som används för renskötsel, till Sametinget. Bevakningen av allmänna intressen vid mineralprospektering kommer därmed ske i två steg. När bergmästaren sänder en ansökan om undersökningstillstånd till länsstyrelsen och kommunen (regeringen avser att i mineralförordningen föreskriva att kommunen ska yttra sig över samtliga ansökningar om undersökningstillstånd) finns det möjlighet att avge yttrande och uppmärksamma prospektören på t.ex. naturskyddsområden, fornlämningar eller vattenskyddsområden inom undersökningsområdet. Undersökningstillståndet kan då också läggas upp som ett bevakningsärende hos länsstyrelsen och kommunen. När länsstyrelsen och kommunen får del av den gällande arbetsplanen kan det ske en kontroll av om undersökningsarbetet ska utföras i närheten av t.ex. en fornlämning eller inom skyddade eller särskilt skyddsvärda miljöer. I de fall en gällande arbetsplan ska sändas till Sametinget ges myndigheten en möjlighet att bedöma de samlade effekterna av prospekteringar inom renskötselområdet vilket underlättar för Sametinget att bedöma vilka hänsyn som bör tas till rennäringens intressen samt kumulativa effekter av andra exploateringar.

Med detta förslag, och den kommande ändringen i mineralförordningen som innebär att kommunen alltid ska ges tillfälle att yttra sig över en ansökan om undersökningstillstånd, uppnås ett gott skydd för allmänna intressen vid prospektering efter mineraler. Det finns enligt regeringens mening inte skäl att, som några av remissinstanserna föreslagit, utvidga skyldigheten till samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, eller att som *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anfört föreskriva att arbetsplanen inte ska få tas i anspråk inom en viss tid från det att planen sänts till länsstyrelsen.

5.8 Övriga förslag

Regeringens förslag: Alunskiffer ska inte vara ett koncessionsmineral.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte haft några invändningar mot förslaget. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)*, *Hörby kommun*, *Nätverket Heaven or Shell* och bolaget *Continental*

Precious Mineral Inc har dock anförut att det måste säkerställas att inga andra mineral oavsiktligt går förlorade genom ändringen. De senare har pekat på att aluminium, kalium, natrium, magnesium, kalcium, kadmium, organiskt kol, kerogen och svavel inte utgör koncessionsmineral.

Skälen för regeringens förslag: Minerallagens tillämpningsområde anges i 1 kap. 1 §. Bestämmelsen innehåller en uppräkningslista av de mineraliska ämnen som utgör koncessionsmineral. Enligt punkten 2 är alunskiffer ett koncessionsmineral. Alunskiffer är sammansatt av flera olika mineraliska ämnen, bland annat olja och naturgas. Alunskiffer har historiskt sett varit av intresse dels för energiförsörjningen under och efter de båda världskrigen eftersom den är oljehaltig, dels vid tillverkning av så kallad blåbetong. I dag finns inget intresse för ämnet alunskiffer i sig. Den enda reella anledningen att prospektera efter alunskiffer är i syfte att undersöka förekomst av uran, olja eller gas för potentiell utvinning. Dessa ämnen är koncessionsmineral. Som bl.a. *Continental Precious Mineral Inc* påpekat innehåller alunskiffern även andra mineraliska ämnen. De som bland dessa kan anses ha ett kommersiellt värde utgör koncessionsmineral. Inga värdefulla mineral riskerar således att gå förlorade genom förslaget. Slutligen konstaterar regeringen att förslaget inte kommer att leda till några ökade risker för miljön.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna i minerallagen ska träda i kraft den 1 augusti 2014. De nuvarande bestämmelserna om prospektörens skyldigheter vid undersökningsarbeten ska fortsätta att gälla i fråga om undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet.

Ändringen om att alunskiffer inte längre ska vara ett koncessionsmineral ska inte gälla för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet. Ändringen ska inte heller gälla i fråga om undersökningstillstånd som meddelas efter ikraftträdandet om ärendet om undersökningstillstånd inleddes före ikraftträdandet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningens förslag till övergångsbestämmelser i fråga om att alunskiffer ska tas bort som koncessionsmineral enligt 1 kap. 1 § minerallagen innebär att bestämmelserna ska tillämpas i sin äldre lydelse beträffande ansökningar om undersökningstillstånd som kommit in till bergmästaren före ikraftträdandet och förlängning av sådana undersökningstillstånd, även om ansökan om förlängning av undersökningstillståndet kommit in till bergmästaren efter ikraftträdandet. Utredningens förslag innebär att bestämmelserna om arbetsplanen i sina äldre lydelse ska tillämpas beträffande arbetsplaner som blivit gällande eller som överlämnats till bergmästaren för prövning före ikraftträdandet.

Remissinstanserna: *Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt* har, såvitt nu är av intresse, anfört följande. I fråga om arbetsplaner anges att de föreslagna ändringarna i 3 kap. 5 och 5 a §§ minerallagen ska tillämpas beträffande arbetsplaner som blivit gällande eller som överlämnats till bergmästaren för prövning enligt 3 kap. 5 a § före ikraftträdandet. Det bör, enligt domstolens mening, övervägas om inte de ändrade bestämmelsernas tillämpning bör följa av vad som gäller för ansökan om undersökningstillstånd. Därmed skulle inte den situation kunna uppstå där de gamla bestämmelserna gäller för undersökningstillståndet och de nya för arbetsplanen eller att de gamla bestämmelserna gäller när arbetsplanen skickas till fastighetsägarna och de nya när den blir gällande.

Skälen för regeringens förslag: Ändringarna i minerallagen bör träda i kraft så fort som möjligt. I fråga om ändringen i 1 kap. 1 § minerallagen om att alunskiffer ska tas bort som koncessionsmineral bör rimligen den äldre lydelsen fortsätta att tillämpas i fråga om undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som har meddelats före ikraftträdandet. Det framstår vidare som lämpligt att detta ska gälla även i fråga om undersökningstillstånd som meddelas efter ikraftträdandet, om ärendet om undersökningstillstånd inleddes hos bergmästaren före ikraftträdandet.

I fråga om de nya bestämmelserna i 3 kap. minerallagen om vad prospektören ska iakta vid prospekteringsarbeten bör tillämpningen, i likhet med vad *Mark- och miljööverdomstolen* anfört, knytas till undersökningstillståndet i fråga. Regeringen föreslår därför att de nya bestämmelserna ska börja tillämpas för undersökningsarbeten som bedrivs med stöd av ett undersökningstillstånd eller en bearbetningskoncession som meddelas efter ikraftträdandet. I fråga om undersökningsarbeten som bedrivs med stöd av tillstånd som meddelats före ikraftträdandet gäller därmed de nuvarande bestämmelserna.

7 Konsekvensutredning

Den svenska gruvnäringen

Sveriges gruvnäring är för närvarande i en expansiv fas som drivs av en stark internationell efterfrågan på metaller. Sverige har goda geologiska förutsättningar för utvinning av mineral ur berggrunden och det råder ett stort intresse för att exploatera landets mineraltillgångar. Ett ökat intresse för mineralutvinning leder till ökad prospektering. Kostnaderna för prospektering ökade från 2009 med ca 60 % fram till 2011 då det högsta sammanlagda beloppet någonsin investerades i prospektering i Sverige med totalt 790 miljoner kronor. För år 2012 sjönk dock det totala investerade beloppet i prospektering till 720 miljoner kronor.

Under 2013 ansöktes om 130 nya undersökningstillstånd vilket är en avsevärd minskning jämförd med 2012 då det ansöktes om 211 undersökningstillstånd. Av de 119 undersökningstillstånd som beviljades 2013

meddelades 112 tillstånd till 38 olika företag. Tio privatpersoner fick undersökningstillstånd. Antalet ansökningar om förlängning av undersökningstillstånd har också minskat, från 258 år 2012 till 205 år 2013. Antalet gällande undersökningstillstånd vid årets slut var 945 stycken.

Avgränsning

Aktörer som berörs av förslagen i propositionen är sökande av undersökningstillstånd, vilket kan vara prospekteringsföretag eller enskilda. Därutöver berörs fastighetsägare och innehavare av särskild rätt inom undersökningsområden samt kommunen, länsstyrelsen och Sametinget.

Konsekvenser för sökande av undersökningstillstånd

Förslagen kommer att medföra ökade krav på prospektörer genom de förändringar som föreslås i arbetsplanerna och den ökade kommunikation som föreslås gentemot fastighetsägare och innehavare av särskild rätt.

Förslaget att arbetsplaner ska anpassas till pågående markanvändning medför en ökad börda på prospektören på så sätt att denne kan komma att behöva inhämta en mer detaljerad information om den pågående markanvändningen inom det planerade undersökningsområdet. Förslaget om utökad innehåll i arbetsplanerna leder också till ökade krav på prospektören, även om en stor del av det utökade innehållet är av standardiserad karaktär. Kraven på att arbetsplanen ska innehålla uppgifter om kontaktuppgifter till tillståndshavaren, en beskrivning av vad en arbetsplan är, uppgift om att mottagaren av planen har rätt att efter begäran få en under rättelse om när arbetet på dennes fastighet påbörjas och avslutas samt information om hur skador regleras och vilken form av säkerhetstillståndshavaren har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen, tillhör krav som är av standardiserad karaktär och inte bedöms medföra väsentligt ökad administration för prospektören. Kraven på att i arbetsplanen inkludera en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som visar inom vilket område som undersökningsarbetet kommer att utföras, att uppge vilka tillstånd enligt annan lagstiftning som tillståndshavaren har, har sökt eller har för avsikt att söka, eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har gjort eller har för avsikt att göra samt en bedömning av hur stor skada undersökningsarbetet kommer att medföra kan kräva något mer omfattande insatser från prospektören. Regeringen bedömer att dessa insatser inte är av betydande omfattning.

Kravet att prospektören är skyldig att tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska om någon fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt begär det kan komma att medföra extra kostnader för prospektören då denne sannolikt behöver ta in språklig expertis för översättningen. Regeringen bedömer att det sannolikt kommer att handla om ett fåtal fall där översättning begärs, vilket tillsammans med att arbetsplanerna vanligen har en begränsad omfattning, gör att dessa tillkommande insatser inte är betydande.

Förslaget om att prospektören ska underrätta fastighetsägare och innehavare av särskild rätt om när undersökningsarbetena påbörjas och avslutas kommer att medföra en viss ökad administration för prospektörerna, särskilt då undersökningstillståndet omfattar stora undersökningsområden.

Prop. 2013/14:159   Prospektering efter alunskiffer görs i syfte att utvinna uran, olja eller gas ur skiffen. Alunskiffen i sig har inget användningsområde eller värde. I och med att alunskiffer föreslås bli utmönstrat ur minerallagen kommer prospekteringsföretag vid ansökan om undersökningstillstånd att behöva uppge det direkta syftet med undersökningen, dvs. att leta efter uran, olja eller gas, istället för att uppge att undersökningen avser alunskiffer, vilket är ett mer oprecist syfte, då skiffen i sig inte används.

Konsekvenser för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt

Förslagen innebär vissa förändringar som syftar till att stärka de enskildas ställning i förfarandet avseende arbetsplaner. För att systemet ska fungera krävs det att enskilda sätter sig in i bestämmelserna och använder sig av de instrument som finns, t.ex. invänder mot arbetsplanen om den inte är tillfredsställande. En ökande mängd information ställer också krav på engagemang från den enskilde.

Med dagens bestämmelser kan prospektering efter såväl uran, olja och gas inrymmas i ett undersökningstillstånd att prospektera efter alunskiffer. Förslaget att utmönstra alunskiffer ur minerallagen leder till ökad tydlighet för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt då det av en ansökan kommer att framgå om syftet med undersökningen är att leta efter uran, olja eller gas. Förslaget ökar tydligheten för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt om vad som avses med undersökningen.

Konsekvenser för länsstyrelsen och Sametinget

Enligt nuvarande bestämmelser ska länsstyrelsen beredas tillfälle att yttra sig över alla ansökningar om undersökningstillstånd. I yttrandet har länsstyrelsen möjlighet att påtala för prospektören om undersökningsarbetet som planeras kommer att ske i närheten av t.ex. en fornlämning eller inom skyddade eller särskilt skyddsvärda miljöer. Prospektören kan därigenom utforma sin arbetsplan så att arbetet inte påverkar allmänna intressen. Utredningens förslag innebär att företagen därutöver ska skicka en kopia av gällande arbetsplaner till länsstyrelsen. Genom förfarandet ges länsstyrelsen möjlighet att följa upp om eventuella påpekanden i yttrandet har beaktats i arbetsplanen. Det är också värdefullt för länsstyrelsen att ha den gällande arbetsplanen till handa då det är först i arbetsplanen som undersökningsarbetets genomförande konkretiserats. För de fall undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som används för renskötsel ska en gällande arbetsplan även sändas till Sametinget. Genom förslaget ges Sametinget möjligt att bedöma de sammanlagda effekterna inom renskötselområdet. Syftet med ändringen är att länsstyrelsen och Sametinget ska ha aktuell information om hur prospekteringen kommer att ske. Förfarandet medför ingen ny skyldighet för länsstyrelsen eller Sametinget att utföra tillsyn över prospekteringen utöver vad som redan sker i dag.

Förslaget att utmönstra alunskiffer som koncessionsmineral från minerallagen kommer att öka tydligheten för länsstyrelsen om syftet med prospekteringen är att undersöka förekomst av uran, olja eller gas.

Enligt nuvarande bestämmelser har kommunen rätt att yttra sig över en ansökan om undersökningstillstånd som avser alunskiffer, olja, gasformiga kolväten eller diamant. Regeringen avser att föreskriva att kommunen ska beredas möjlighet att yttra sig över samtliga ansökningar om undersökningstillstånd och få en kopia av samtliga gällande arbetsplaner. Förslagen innebär således en möjlighet för kommunerna att i samband med ansökan om undersökningstillstånd erinra om innehållet i översiktsplanen och eventuella konflikter i markanvändningen samt att uttala sig om vissa allmänna intressen såsom vattenskyddet och friluftslivet. På detta sätt kan det förhindras att prospektören företar undersökningsarbete på områden där prospektering står i strid med översiktsplanen eller allmänna intressen i övrigt. För de kommuner som bereds möjlighet att yttra sig över ansökningarna och ta del av arbetsplanen kommer förslaget medföra visst extra administrativt arbete. Då regleringen kommer att motverka konflikter i markanvändningen kommer åtgärderna i längden medföra samhällsekonomiska vinster.

Förslaget att utmönstra alunskiffer som koncessionsmineral från minerallagen kommer att öka tydligheten för kommunen om syftet med prospekteringen är att undersöka förekomst av uran, olja eller gas.

Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

1 kap.

1 § Denna lag gäller undersökning och bearbetning av fyndigheter på egen eller annans mark av följande mineraliska ämnen (koncessionsmineral):

1. antimon, arsenik, beryllium, bly, cesium, guld, iridium, järn som förekommer i berggrunden, kobolt, koppar, krom, kvicksilver, lantan och lantanider, litium, mangan, molybden, nickel, niob, osmium, palladium, platina, rodium, rubidium, rutenium, silver, skandium, strontium, tantal, tenn, titan, torium, uran, vanadin, vismut, volfram, yttrium, zink och zirkonium,

2. andalusit, apatit, brucit, flusspat, grafit, kyanit, leror som är eldfasta eller klinkrande, magnesit, magnetkis, nefelinsyenit, sillimanit, stenkol, stensalt eller annat salt som förekommer på liknande sätt, svavelkis, tungspat och wollastonit,

3. olja, gasformiga kolväten och diamant.

Paragrafen har ändrats endast på så sätt att alunskiffer har tagits bort i punkten 2.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

3 kap.

5 § Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan som ska upprättas av tillståndshavaren och vara skriven på svenska.

Arbetsplanen ska innehålla

1. tillståndshavarens namn, telefonnummer, postadress och e-postadress samt namn, telefonnummer, postadress och e-postadress till en kontaktperson om tillståndshavaren är en juridisk person,

2. en beskrivning av vad en arbetsplan är och uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har möjlighet att påverka innehållet i den genom att invända mot den,

3. en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidsplan för arbetet,

4. en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som visar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras,

5. en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt,

6. uppgift om när eventuella invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska vara tillståndshavaren till handa och vilken följden blir om någon invändning inte framställs,

7. uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har rätt att på begäran få en underrättelse om när arbetet på den fastighet som hans eller hennes rätt är knuten till ska påbörjas, och uppgift om när en sådan begäran ska vara tillståndshavaren till handa,

8. uppgift om vilka tillstånd enligt annan lagstiftning tillståndshavaren redan har, har sökt eller har för avsikt att söka, eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har gjort eller har för avsikt att göra med anledning av undersökningsarbetet, och

9. en bedömning av hur stor skada eller hur stort intrång som undersökningsarbetet kommer att medföra, information om hur eventuella skador eller intrång kommer att regleras samt uppgift om vilken form av säkerhet tillståndshavaren har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen och om storleken på säkerheten.

Arbetsplanen ska, i fråga om arbetsredogörelsen och tidsplanen för arbetet, anpassas till den pågående markanvändningen inom det område där undersökningsarbetet ska utföras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad en arbetsplan ska innehålla.

Paragrafen har ändrats i flera avseenden. Bestämmelserna i tredje och fjärde stycket har flyttats till 5 a §. I *första stycket* har införts ett krav på att arbetsplanen ska vara skriven på svenska. Kravet på att en arbetsplan ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt framgår nu av *punkten 5 i andra stycket*.

I *andra stycket* har införts en rad nya krav på vad arbetsplanen ska innehålla. Av *punkten 1* framgår att arbetsplanen ska innehålla uppgift om tillståndshavarens namn, telefonnummer, postadress och e-postadress samt motsvarande uppgifter till en kontaktperson om tillståndshavaren är en juridisk person.

I *punkten 2* anges att arbetsplanen ska innehålla en beskrivning av vad en arbetsplan är och uppgift om att mottagaren av arbetsplanen har möjlighet att påverka innehållet i den genom att invända mot den.

I *punkten 3* återfinns kravet på att arbetsplanen ska innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidsplan för arbetet. Arbetsredogörelsen och tidsplanen utgör arbetsplanens kärna. Där beskrivs hur och när prospektören planerar att bedriva undersökningsarbetena. Arbetsplanen måste förnyas om arbetet går utöver vad som har redovisats i arbetsplanen (prop. 2004/05:40 s. 83). Detta innebär att de uppgifter som prospektören lämnar i nu aktuellt avseende kommer att bli styrande för hur undersökningsarbetena ska bedrivas när arbetsplanen har blivit gällande.

Av *punkten 4* följer att arbetsplanen ska innehålla en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som visar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras.

I *punkten 6* anges att arbetsplanen ska innehålla uppgift om inom vilken tid eventuella invändningar ska vara tillståndshavaren till handa och vilken följden blir om någon invändning inte framställs.

Av *punkten 7* framgår att arbetsplanen ska innehålla uppgift om att mottagaren av planen har rätt att på begäran få en underrättelse om när arbetet på den fastighet som hans eller hennes rätt är knuten till ska påbörjas, och inom vilken tid en sådan begäran ska vara tillståndshavaren till handa. Rätten att få en sådan underrättelse följer av den nya 5 e §.

I *punkten 8* anges att arbetsplanen ska innehålla uppgift om vilka tillstånd enligt annan lagstiftning tillståndshavaren redan har, har sökt eller

Prop. 2013/14:159 har för avsikt att söka, eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har gjort eller har för avsikt att göra med anledning av undersökningsarbetet.

Slutligen följer av *punkten 9* att arbetsplanen ska innehålla en bedömning av hur stor skada eller hur stort intrång som undersökningsarbetet kommer att medföra, information om hur eventuella skador eller intrång ska regleras samt uppgift om vilken form av säkerhet tillståndshavaren har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen och om storleken på säkerheten.

I *tredje stycket* har införts ett krav på att arbetsplanen i fråga om arbetsredogörelsen och tidsplanen ska anpassas till den pågående markanvändningen inom det område där undersökningsarbetet ska utföras. Kravet innebär att prospektören måste anpassa planen i dessa avseenden utifrån hur det aktuella området används, så att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt får ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma arbetets inverkan på deras intressen. I fall där så krävs med hänsyn till motstående intressen kommer detta innebära en hög detaljeringsgrad i fråga om hur och när arbetena ska utföras. Av betydelse i sammanhanget är också karaktären av de arbeten som planeras. Om det är fråga om undersökningsåtgärder som inte har någon eller endast obetydlig inverkan på de intressen som berörs i området bör den ifrågavarande delen av arbetsplanen kunna ges en mer översiktlig utformning även i fall där markanvändningen i området är omfattande. Bestämmelsen har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

I *fjärde stycket* finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad en arbetsplan ska innehålla.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.3.

5 a § Arbetsplanen ska delges ägaren till den fastighet där arbetet ska bedrivs och innehavare av särskild rätt som berörs. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavarna tillhör.

Invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

Paragrafens första stycke har ändrats och flyttats till den nya 5 c §. Paragrafens andra stycke har ändrats och flyttats till den nya 5 d §.

I paragrafen återfinns nuvarande tredje och fjärde stycket i 5 §, med den ändringen i sak att föreskriften i nuvarande 5 § tredje stycket om att en arbetsplan ska sändas till bergmästaren har tagits bort.

Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

5 b § Tillståndshavaren ska tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska under de förutsättningar som anges i andra och tredje stycket.

En översättning ska tillhandahållas om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt 6 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och en översättning skriftligen begärts

av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som avses i 5 a § första stycket.

En begäran om översättning enligt andra stycket ska vara tillståndshavaren till handa inom tio dagar från den dag fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt fick del av beslutet om undersökningstillstånd, eller i fall som avses i 5 kap. 3 § andra stycket, beslutet om bearbetningskoncession.

Översättningen av arbetsplanen ska delges fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt tillsammans med arbetsplanen enligt 5 a §.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om en tillståndshavares skyldighet att tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli respektive samiska. Skyldigheten att översätta arbetsplanen gäller enligt *första stycket* under de förutsättningar som anges i andra och tredje stycket. Med arbetsplan avses i paragrafen den handling som ska upprättas enligt 5 §.

Av *andra stycket* följer att skyldigheten aktualiseras om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt 6 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Vidare ska enligt bestämmelsen en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt ha lämnat tillståndshavaren en skriftlig begäran om att få en översättning av arbetsplanen. Härmed åsyftas en rättighetsinnehavare som avses i 5 a § första stycket. Rätten till översättning gäller endast ett av de aktuella språken.

Enligt *tredje stycket* ska en begäran om översättning vara tillståndshavaren till handa inom tio dagar från den dag sakägaren fick del av beslutet om undersökningstillstånd, eller i fall som avses i 5 kap. 3 § andra stycket, om bearbetningskoncession. Med den dag då sakägaren fick del av beslutet avses den tidpunkt då sakägaren genom myndighetens försorg underrättades om beslutsinnehållet, antingen genom formlig delgivning eller på annat sätt. Bestämmelsen har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

Av *fjärde stycket* följer att översättningen av arbetsplanen ska delges den fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som begärt att få en översättning tillsammans med arbetsplanen enligt 5 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

5 c § *En arbetsplan blir gällande om några invändningar enligt 5 a § andra stycket inte framställs. En arbetsplan blir också gällande om tillståndshavaren och den fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som framställt sådana invändningar har kommit överens om arbetsplanens innehåll.*

En gällande arbetsplan ska sändas till bergmästaren, länsstyrelsen och kommunen. Om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som används för renskötsel, ska en gällande arbetsplan även sändas till Sametinget.

Paragrafen är ny.

Första stycket motsvarar, med vissa redaktionella ändringar, nuvarande 5 a § första stycket såvitt avser hur en arbetsplan blir gällande.

Bestämmelsen i 5 a § första stycket om att arbetsplanen ska sändas till bergmästaren har ändrats och flyttats till den nu aktuella paragrafens *andra stycke*. Ändringen innebär att en arbetsplan ska sändas till bergmästaren, länsstyrelsen och kommunen när den har blivit gällande. Med de sistnämnda avses den länsstyrelse och kommun inom vars område undersökningsarbetet ska utföras.

I *andra stycket* har också införts en bestämmelse om att en gällande arbetsplan ska sändas till Sametinget i det fall undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som används för renskötsel. Det är tillräckligt att marken används för renskötsel under någon del av året för att bestämmelsen ska bli tillämplig.

Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

5 d § Om invändningar enligt 5 a § andra stycket har framställts, får tillståndshavaren också begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren.

Arbetsplanen ska fastställas av bergmästaren och bli gällande om

1. den uppfyller kraven på innehåll i 5 §,

2. de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt att olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena, och

3. tillståndshavaren har iakttagit sina skyldigheter enligt 5 a och 5 b §§.

Bergmästaren ska, i beslut om fastställande, meddela de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen ska gälla omedelbart.

Paragrafen är ny.

Första och andra stycket motsvarar, med vissa ändringar, de nuvarande bestämmelserna i 5 a § andra stycket. I sak innebär ändringarna att kraven för att bergmästaren ska fastställa arbetsplanen utökas på så sätt att arbetsplanen ska ha det innehåll som följer av 5 § och att tillståndshavaren ska ha uppfyllt sina skyldigheter i fråga om delgivning av arbetsplanen enligt 5 a § och att tillhandahålla en översättning av den enligt 5 b §. Övervägandena och *Lagrådets* synpunkter behandlas i avsnitt 5.5.

Tredje stycket motsvarar, med en redaktionell ändring, nuvarande tredje stycket i 5 a §.

5 e § Tillståndshavaren ska på begäran av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som avses i 5 a § första stycket skicka en underrättelse om vilken dag arbetet ska påbörjas på den fastighet som hans eller hennes rätt avser. Underrättelsen ska vara skriven på svenska och skickas senast en vecka innan arbetet på fastigheten ska påbörjas.

Om arbetsplanen redan innehåller en uppgift om när arbetet ska påbörjas på en viss fastighet, behöver en underrättelse inte skickas till den vars rätt uppgiften avser.

En begäran om underrättelse ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom den tid som anges i 5 a § andra stycket.

Paragrafen är ny.

Av *första stycket* framgår att fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som berörs av undersökningsarbetet har rätt att få en underrättelse om när arbetet ska påbörjas på den fastighet som hans eller hennes rätt är knuten till. Underrättelsen ska vara skriven på svenska och skickas senast en vecka innan arbetet på fastigheten ska påbörjas. Enligt bestämmelsen krävs att sakägaren har begärt att få en underrättelse.

Enligt *andra stycket* gäller att om arbetsplanen innehåller en uppgift om vilken dag arbetet ska påbörjas på en viss fastighet behöver en underrättelse inte skickas till den som berörs av uppgiften.

Av *tredje stycket* följer att begäran om underrättelse ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

5 f § Tillståndshavaren ska skicka en underrättelse till berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt när undersökningsarbetet har slutförts. Underrättelsen ska vara skriven på svenska.

I paragrafen, som är ny, anges att tillståndshavaren ska skicka en underrättelse till berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt när undersökningsarbetet har slutförts. Med denna krets avses de sakägare som har rätt att göra invändningar mot innehållet i arbetsplanen. Skyldigheten uppkommer när samtliga arbeten i undersökningsområdet har avslutats.

En underrättelse enligt paragrafen ska vara skriven på svenska.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

5 kap.

3 § Undersökningsarbete får avse sådana mineral som omfattas av koncessionen. I den mån ingen annan har tillstånd eller koncession får koncessionshavaren inom koncessionsområdet undersöka även andra koncessionsmineral med undantag av olja, gasformiga kolväten och diamant.

I fråga om undersökningsarbete som bedrivs i dagen på mark som inte har anvisats ska 3 kap. 3–5 f §§ tillämpas.

Andra stycket har ändrats med anledning av ändringarna i 3 kap. Ändringen innebär att de nya bestämmelserna ska tillämpas även på undersökningsarbeten som bedrivs i dagen inom koncessionsområdet på mark som inte omfattas av markanvisning. Andra stycket har även ändrats redaktionellt.

6 § Till böter eller fängelse i högst sex månader *ska* den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bedriver undersökningsarbete i strid med bestämmelserna om krav på undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession,

2. påbörjar undersökningsarbete utan att iaktta vad som föreskrivs i 3 kap. 3 § om ställande av säkerhet *eller utan att det finns en gällande arbetsplan enligt 3 kap. 5 c § första stycket eller 5 d § andra stycket*,

3. utför bearbetning eller därmed sammanhängande verksamhet i strid med bestämmelserna om bearbetningskoncession,

4. lägger igen utfraktsväg, ort eller borrhål i strid med bestämmelserna om krav på tillstånd i 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §, eller

5. lägger ned gruva eller motsvarande anläggning i strid med 14 kap. 4 § tredje stycket.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift när han fullgör uppgiftsskyldighet enligt koncessionsvillkor eller enligt 2 § 1.

I fall som avses i första stycket 3 kan mineral som utvunnits förklaras förverkat.

Om ett brott som avses i första stycket 2 berör enbart enskilds rätt, får åklagare väcka åtal endast om målsäganden anger brottet till åtal.

I första stycket har punkten 2 ändrats som en följd av att bestämmelserna om hur en arbetsplan blir gällande har flyttats till 3 kap. 5 c och 5 d §§. Någon ändring av straffansvaret är inte avsedd. Även fortsättningsvis gäller att den som påbörjar undersökningsarbete utan att ha upprättat en arbetsplan som lämnats utan invändningar av sakägarna eller som fastställts av bergmästaren på begäran av tillståndshavaren eller påbörjar undersökningsarbetet utan att ha ställt föreskriven säkerhet kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader (jfr prop. 2004/05:40 s. 96).

16 kap.

1 § I fråga om överklagande av beslut enligt denna lag gäller följande.

Beslut

Överklagas hos

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller undersökningstillstånd

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller fastställande av en arbetsplan för undersökningsarbete enligt 3 kap. 5 d §

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

<p>Beslut av bergmästaren i frågor som gäller meddelande av bearbetningskoncession, tillstånd till överlåtelse av koncession eller ändring av villkoren för en koncession</p>	<p>Regeringen</p>
<p>Beslut av bergmästaren i frågor om förlängning av giltighetstiden för en bearbetningskoncession enligt 4 kap. 10 §</p>	<p>Regeringen</p>
<p>Beslut av bergmästaren i andra frågor som gäller bearbetningskoncession</p>	<p>Allmän förvaltningsdomstol</p>
<p>Tillstånd av bergmästaren till byggande av väg enligt 3 kap. 3 § andra stycket</p>	<p>Allmän förvaltningsdomstol</p>
<p>Beslut av bergmästaren i fråga som avses i 3 kap. 7 §</p>	<p>Länsstyrelsen</p>
<p>Förhandsbesked av bergmästaren enligt 4 kap. 9 § tredje stycket</p>	<p>Allmän förvaltningsdomstol</p>
<p>Tillstånd av bergmästaren att lägga igen utfraktsväg, ort eller borrhål enligt 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §</p>	<p>Allmän förvaltningsdomstol</p>
<p>Beslut av bergmästaren i ärenden om ersättning enligt 7 kap. 1 eller 2 §</p>	<p>Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen</p>
<p>Beslut av bergmästaren om mineralersättning enligt 7 kap. 7 §</p>	<p>Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen</p>
<p>Beslut av bergmästaren enligt 8 kap. 7 §</p>	<p>Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen</p>
<p>Beslut av förrättningsmyndigheten i ärenden om markanvisning</p>	<p>Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen</p>

Tillstånd av bergmästaren att lägga ned gruva eller motsvarande anläggning enligt 14 kap. 4 § tredje stycket Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i andra frågor enligt denna lag Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av länsstyrelsen i frågor som avses i 3 kap. 6 § Regeringen

Beslut av länsstyrelsen i frågor om prövande av säkerhet enligt 17 kap. Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av Statens jordbruksverk eller Skogsstyrelsen enligt 8 kap. 6 a § första eller fjärde stycket. Allmän förvaltningsdomstol

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen har ändrats endast på så sätt att laghänvisningen vad gäller beslut av bergmästaren i frågor som gäller fastställande av en arbetsplan för undersökningsarbete har ändrats till 3 kap. 5 d § som en följd av ändringarna i 3 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2014.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 1 § i den äldre lydelsen gäller fortfarande för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet och för undersökningstillstånd där ärendet hos bergmästaren inleddes före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 3 kap. i den äldre lydelsen gäller fortfarande för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet.

Enligt *punkten 1* träder lagen i kraft den 1 augusti 2014.

Av *punkten 2* framgår att 1 kap. 1 § i den äldre lydelsen ska fortsätta att gälla i vissa angivna fall. Den äldre lydelsen ska gälla i fråga om undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som meddelats före ikraftträdandet. Den äldre lydelsen ska även gälla undersökningstillstånd som meddelas efter ikraftträdandet om ansökan kom in till bergmästaren före ikraftträdandet.

Enligt *punkten 3* ska de nya bestämmelserna i 3 kap. om arbetsplanen och tillståndshavarens skyldigheter vid undersökningsarbeten inte tillämpas i fråga om undersökningsarbeten som bedrivs med stöd av ett undersökningstillstånd eller en bearbetningskoncession som meddelats före ikraftträdandet. För sådana tillstånd gäller i stället 3 kap. i den nuvarande lydelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Sammanfattning av betänkandet

Uppdraget

Minerallagen (1991:45) reglerar undersökning och utvinning av de mineral, s.k. koncessionsmineral, som är svåra att hitta och där undersökning, utvinning och återställande är långsiktiga och kostnadskrävande verksamheter med hög risk för verksamhetsutövaren. Det finns ett starkt allmänt intresse att exploatera landets mineraltillgångar, och detta intresse har historiskt sett varit så starkt att minerallagens bestämmelser att staten kan ge tillstånd att undersöka och utvinna mineralfyndigheter på annans mark har ansetts förenliga med grundlagens förutsättningar för ingrepp i bl.a. markägarens rätt. Den 1 maj 2005 genomfördes emellertid vissa ändringar i minerallagen med syfte att bättre balansera exploateringsintresset mot enskilda sakägares behov. Utredningen har haft som uppdrag att kartlägga och analysera hur reglerna för arbetsplaner i minerallagen har fungerat sedan de infördes 2005 och vid behov föreslå bestämmelser som behövs för att effektivisera syftet med arbetsplanerna. I uppdraget har också ingått att kartlägga och analysera kommunikation mellan företag, mark- och sakägare samt kommuner i samband med undersökningstillstånd och vid behov föreslå ändring av regelverket så att det ger stöd för en god dialog mellan dessa parter. Utredningen har vidare haft att ta ställning till om det bör införas en skyldighet för den som ansöker om undersökningstillstånd att under ansökningsprocessen informera allmänheten om det planerade arbetet. Uppdraget har också innefattat att analysera behov och lämplighet av att i vissa fall efterge eller sätta ner avgifterna vid förlängning av undersökningstillstånd. Utredningen har slutligen haft som uppgift att i övrigt föreslå de ändringar av redaktionell eller juridisk-teknisk natur som uppmärksammas under utredningen, samt ta upp andra frågor som stärker syftet att effektivisera informationen om undersökningstillstånd och undersökningsarbete.

Det huvudsakliga syftet med översynen har enligt utredningsdirektiven varit att utveckla regelverket så att markägare, sakägare och kommuner med ökad tydlighet och effektivitet ska få information om vad som avses med en undersökning enligt minerallagen.

Förslag som rör systemet med undersökningstillstånd

Undersökningsarbete enligt minerallagen är idag reglerat genom två processer, ansökan och beviljande av undersökningstillstånd samt arbetsplanprocessen. Ett undersökningstillstånd ger innehavaren tillträde för undersökningsarbete inom tillståndsområdet, ensamrätt till undersökningar inom undersökningsområdet i förhållande till andra prospektörer och fastighetsägaren samt företrädesrätt vid en eventuell ansökan om koncession. Undersökningsarbetet får emellertid inte påbörjas förrän det finns en arbetsplan som blivit gällande mellan tillståndshavare och berörda fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt, antingen som en följd av att ingen fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt invänt mot den eller genom att den fastställts av bergmästaren. Vid prövning av om undersökningstillstånd ska meddelas sker ingen prövning av mot-

stående intressen. Det bergmästaren tar ställning till är om det finns anledning att anta att undersökning i området kan leda till fynd av koncessionsmineral och sökandens lämplighet att utföra sådana undersökningar.

För att få en grundläggande uppfattning om hur processen vid ansökan om undersökningstillstånd fungerar idag inleddes utredningsarbetet med en översiktlig granskning av ansökningar om undersökningstillstånd som kommit in till Bergsstaten mellan januari 2008 och augusti 2009, och de beslut bergmästaren meddelat i dessa ärenden. Med de slutsatser som kunde dras vid denna granskning, samt med beaktande av vad som i övrigt inkommit till utredningen under utredningstiden, har jag kunnat konstatera att det finns ett behov av att förtydliga undersökningstillståndets syfte och arbetsplanens funktion. Det har framkommit att undersökningstillståndets roll är oklart för många fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, och att det råder osäkerhet om vilka rättigheter och skyldigheter ett undersökningstillstånd medför. Handläggningen av undersökningstillstånden har uppfattats som bristfällig då frågan om undersökningstillstånd får avgöras utan att berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt beretts möjlighet att yttra sig. Viss oro har uttrycks för att de allmänna intressena inte bevakas i tillräcklig utsträckning i förfarandet. Vidare har företrädare för kommunerna anfört att de bör få möjlighet att yttra sig över samtliga ansökningar om undersökningstillstånd.

Minerallagen har historiskt sett varit mycket exploateringsvänlig. Detta har lett till att vissa som berörs av undersökningstillstånd och arbetsplaner känner misstro och maktlöshet. De förslag som har lagts fram har till syfte att skapa tilltro till systemet och ge förutsättningar för väl förankrade beslut, utan att åsidosätta mineralnäringens krav på snabba och enkla processer. Jag menar att ett rättssäkert system undanröjer grogrunden för misstro, vilket i längden kommer att underlätta även för gruvnäringen. Målet har varit att förtydliga undersökningstillståndsprocessen och arbetsplaneförfarandet och skapa balans mellan de enskildas, det allmännas och mineralnäringens intressen. Mot denna bakgrund lämnar jag följande förslag.

- Det har rätt osäkerhet vem som ska anses utgöra sakägare enligt minerallagen och mineralförordningens (1992:285) bestämmelser. Jag föreslår att ordet "sakägare" tas bort ur minerallagens och mineralförordningens bestämmelser som avser undersökningstillstånd och arbetsplaner och ersätts med begreppet "innehavare av särskild rätt".
- Den krets som tillåts överklaga Bergsstatens beslut om undersökningstillstånd och göra invändningar mot en arbetsplan ska inte utvidgas.
- Bestämmelserna om vad en ansökan om undersökningstillstånd ska innehålla ändras på så sätt att en ansökan om undersökningstillstånd endast ska innehålla sådana uppgifter som är av betydelse för bergmästarens prövning av om undersökningstillstånd ska meddelas, dvs. för frågan om mineralförekomst och om sökandens möjlighet eller avsikt att få till stånd en ändamålsenlig undersökning

- Jag föreslår att bestämmelserna om att ansökningar och beslut samt förlängningsansökningar och beslut som avser alunskiffer, olja, gasformiga kolväten och diamant endast ska kungöras tas bort. Ansökningarna ska istället, i likhet med de ansökningar som avser andra koncessionsmineral, i första hand skickas till dem som berörs och besluten om undersökningstillstånd ska delges berörda fastighetsägare och kända innehavare av särskild rätt. Detta för att säkra att alla som berörs nås av informationen om ansökan och beslut. Det innebär att prospektören i alla ansökningar, oavsett vilket mineral som avses, måste ange de fastigheter som berörs av ansökan samt namn och adress till fastighetsägare och kända innehavare av särskild rätt.
- I minerallagen finns ett undantag från kommunikationsprincipen när det gäller beslut om undersökningstillstånd. Sådana beslut kan fattas utan att någon annan sakägare än sökanden haft tillfälle att yttra sig. Jag föreslår att undantaget utmönstras och att fastighetsägare och kända innehavare av särskild rätt som berörs av en ansökan om undersökningstillstånd ska ges tillfälle att yttra sig över ansökan.
- Den information som fastighetsägare och innehavare av särskild rätt får i samband med att de bereds tillfälle att yttra sig över en ansökan om undersökningstillstånd och beslutet om undersökningstillstånd ska innehålla tydlig information om vad ett undersökningstillstånd innebär och vad en arbetsplan är.
- Jag föreslår att kommunen ska ges möjlighet att yttra sig över samtliga ansökningar om undersökningstillstånd. Kommunen ska därigenom t.ex. kunna peka på eventuella konflikter mellan den av prospektören tänkta verksamheten och av kommunen planerad markanvändning.
- Tillståndshavarens rätt att efter tillstånd från bergmästaren ta mark eller annat utrymme i anspråk för att bygga nödvändig väg till och inom undersökningsområdet anser jag alltför ingripande. Förslaget innebär att denna rättighet för tillståndshavaren tas bort.

Förslag som rör systemet med arbetsplaner

Utredningen har genomfört en telefonundersökning bland de fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som har tagit emot arbetsplaner under 2010 och 2011. Utredningen har vidare intervjuat ett antal företrädare för olika kommuner angående deras erfarenheter av undersökningstillstånd och arbetsplaner samt företrädare för prospekteringsföretagen avseende arbetsplaner. Vid undersökningarna framkom att det förekommer vissa brister i informationen i arbetsplanen samt att många fastighetsägare och innehavare av särskild rätt upplever att de inte har något inflytande över hur undersökningsarbetet kommer att utföras. Mot bakgrund av vad som framkommit vid undersökningarna, samt med beaktande av övrig information som inkommit till utredningen, har utredningen lämnat följande förslag och gjort följande bedömningar avseende arbetsplaner.

- Jag föreslår att det anges i minerallagen att arbetsplanen ska vara skriven på svenska, eller om någon berörd fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt begär det, på något av de nationella minoritetsspråken. Det ska också framgå att prospektören ska anpassa innehållet i arbetsplanen till pågående markanvändning inom det område som undersökningsarbetet ska utföras.
- Jag föreslår att innehållet i arbetsplanen ska bli bättre och mer detaljerat. Arbetsplanen ska, utöver vad som tidigare gällde, innehålla kontaktuppgifter till tillståndshavaren. Arbetsplanen ska innehålla en beskrivning av vad en arbetsplan är, information om att mottagaren av arbetsplanen har möjlighet att påverka innehållet i arbetsplanen genom att invända mot den, uppgift om inom vilken tid eventuella invändningar mot arbetsplanen ska ges in och vilken följden blir om någon invändning inte ges in. I arbetsplanen ska det anges vilka tillstånd och/eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har eller har för avsikt att söka, göra eller har gjort i anledning av undersökningsarbetet. Arbetsplanen ska vidare innehålla en detaljerad tidsplan och uppgifter om skadereglering. Det ska också finnas en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som utvisar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras och de ytor som tillståndshavaren planerar att använda för transporter.
- Skyldigheten att i arbetsplanen ange i vilken utsträckning undersökningsarbetet kan antas påverka allmänna intressen tas bort.
- Ett förslag på arbetsplan ska delges även de innehavare av särskild rätt som inte är inskrivna i fastighetsregistret.
- Bestämmelsen om att bergmästaren i beslut om fastställande av arbetsplan ska meddela villkor som behövs för att skydda allmänna intressen avskaffas.
- Tillståndshavaren ska underrätta fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som berörs om när undersökningsarbetet har slutförts.
- Jag bedömer att uppgiften att delge fastighetsägare och innehavare av särskild rätt arbetsplanerna inte ska flyttas från tillståndshavarna till Bergsstaten. Det bör inte heller införas bestämmelser om att samtliga arbetsplaner ska fastställas av bergmästaren.
- Jag föreslår att det tydligt ska framgå att arbetsplanen ska skickas till Bergsstaten först sedan den blivit gällande mellan parterna.
- Tillståndshavaren ska skicka en kopia av gällande arbetsplan till länsstyrelsen och berörd kommun.
- Jag bedömer att tillsynen enligt minerallagen även fortsättningsvis ska utövas av bergmästaren. Bergmästarens tillsyn över undersökningsverksamheten ska utvecklas och göras mer aktiv. Det föreslås att myndigheten ska utföra en mer systematisk kontroll av att minerallagens bestämmelser

Andra överväganden och förslag

- Någon prövning av motstående intressen ska inte ske i samband med prövningen av undersökningstillstånd.
- Frågan om hur markanvändningsfrågor ska lösas i de fall mineralnäringen och rennärningen inte kan samexistera kan inte lösas inom ramen för prövning av undersökningstillstånd, utan bör lyftas till en högre nivå för en övergripande avvägning.
- Jag bedömer att det inte finns skäl att i vissa fall efterge eller sätta ner avgifterna vid förlängning av undersökningstillstånd.
- Den som beviljats undersökningstillstånd som grundas på ansökan avseende olja, gasformiga kolväten eller uran ska vara skyldig att innan arbetsplanen skickas ut informera den allmänhet som kan antas bli berörd om det planerade arbetet. I övriga fall ska bergmästaren i de fall det framstår som lämpligt och ändamålsenligt förena beslutet om undersökningstillstånd med villkor att tillståndshavaren innan arbetsplanen skickas ut ska informera den allmänhet som kan antas bli berörd om det planerade arbetet.
- Bergmästaren ska informera länsstyrelsen och kommunerna om de bestämmelser som rör undersökningstillstånd och arbetsplaner samt de frågor som kan bli aktuella för länsstyrelsen och kommunerna att ta ställning till i samband med undersökningarbete enligt minerallagen. Detta för att få en mer enhetlig tillämpning i hela landet.
- Jag föreslår att alunskiffer tas bort ur definitionen av koncessionsmineral i 1 kap. 1 § 2 minerallagen.

Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Härigenom föreskrivs i fråga om minerallagen (1991:45) att 1 kap. 1 §, 3 kap. 3 §, 5 och 5 a §§ samt 8 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Denna lag gäller undersökning och bearbetning av fyndigheter på egen eller annans mark av följande mineraliska ämnen (koncessions-mineral):

1. Antimon, arsenik, beryllium, bly, celsium, guld, iridium, järn som förekommer i berggrunden, kobolt, koppar, krom, kvicksilver, lantan och lantanider, litium, mangan, molybden, nickel, niob, osmium, palladium, platina, rodium, rubidium, rutenium, silver, skandium, strontium, tantal, tenn, titan, torium, uran, vanadin, vismut, volfram, yttrium, zink och zirkonium,

2. *alunskiffer*, andalusit, apatit, brucit, flusspat, grafit, kyanit, leror som är eldfasta eller klinkrande, magnesit, magnetkis, nefelinsyenit, sillimanit, stenkol, stensalt eller annat salt som förekommer på liknande sätt, svavelkis, tungspat och wollastonit,

3. olja, gasformiga kolväten och diamant.

Denna lag gäller undersökning och bearbetning av fyndigheter på egen eller annans mark av följande mineraliska ämnen (koncessions-mineral):

1. Antimon, arsenik, beryllium, bly, celsium, guld, iridium, järn som förekommer i berggrunden, kobolt, koppar, krom, kvicksilver, lantan och lantanider, litium, mangan, molybden, nickel, niob, osmium, palladium, platina, rodium, rubidium, rutenium, silver, skandium, strontium, tantal, tenn, titan, torium, uran, vanadin, vismut, volfram, yttrium, zink och zirkonium,

2. andalusit, apatit, brucit, flusspat, grafit, kyanit, leror som är eldfasta eller klinkrande, magnesit, magnetkis, nefelinsyenit, sillimanit, stenkol, stensalt eller annat salt som förekommer på liknande sätt, svavelkis, tungspat och wollastonit,

3. olja, gasformiga kolväten och diamant.

3 kap.

3 §¹

Undersökningsarbete får bedrivas endast för att visa att sådant mineral som omfattas av tillståndet finns inom området och för att ta närmare reda på fyndighetens storlek, beskaffenhet och brytvärdhet.

Tillståndshavaren får i den utsträckning det behövs använda väg till och inom området. *Efter*

Tillståndshavaren får i den utsträckning det behövs använda väg till och inom området.

¹ Senaste lydelse SFS 2005:943.

Prop. 2013/14:159 *tillstånd av bergmästaren får tillståndshavaren också ta mark eller annat utrymme i anspråk för att bygga nödvändig väg till och inom området.*

Innan arbete påbörjas *skall* tillståndshavaren ha ställt säkerhet för ersättning enligt 7 kap. 1 §.

Arbetet *skall* utföras så, att minsta skada och intrång vållas på någon annans egendom och på natur- och kulturmiljön.

Innan arbete påbörjas *ska* tillståndshavaren ha ställt säkerhet för ersättning enligt 7 kap. 1 §.

Arbetet *ska* utföras så, att minsta skada och intrång vållas på någon annans egendom och på natur- och kulturmiljön.

5 §²

Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan.

Arbetsplanen *skall* upprättas av tillståndshavaren och innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras, en tidsplan för arbetet och en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka *allmänna intressen* och enskild rätt.

Arbetsplanen *ska* upprättas av tillståndshavaren *och vara skriven på svenska, eller om någon berörd fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt begär det, något av de nationella minoritetsspråk som anges i 7 § språklagen (2009:600). Innehållet i arbetsplanen ska anpassas till pågående markanvändning inom det område som undersökningsarbetet ska utföras. Arbetsplanen ska innehålla*

1. uppgift om tillståndshavarens namn, telefonnummer och adress samt namn, telefonnummer och adress till kontaktperson om tillståndshavaren är en juridisk person,

2. en beskrivning av vad en arbetsplan är och att mottagaren av arbetsplanen har möjlighet att påverka innehållet i arbetsplanen genom att invända mot den,

3. uppgift om inom vilken tid eventuella invändningar mot arbetsplanen ska ges in och vilken följden blir om någon invändning inte ges in,

4. en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras,

² Senaste lydelse SFS 2005:161.

5. uppgift om vilka tillstånd enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har eller har för avsikt att söka eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har gjort eller har för avsikt att göra i anledning av undersökningsarbetet,

6. en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka enskild rätt,

7. en tidsplan för arbetet av vilken det framgår vid vilken tidpunkt arbetena kommer att påbörjas och när de kommer att avslutas på respektive fastighet,

8. information om hur eventuella skador regleras, vilken form av säkerhet tillståndshavaren har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen, en bedömning av hur stor skada undersökningsarbetet kommer att medföra och storleken på säkerheten, samt

9. en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som utvisar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras och de ytor som tillståndshavaren planerar att använda för transporter.

Arbetsplanen skall delges ägaren till den mark där arbetet skall bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavarna tillhör. *Arbetsplanen skall även sändas till bergmästaren.*

Invändningar mot innehållet i arbetsplanen skall framställas skriftligt och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

Arbetsplanen ska delges ägaren till den fastighet där arbetet ska bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavarna tillhör.

Invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska framställas skriftligt och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

En arbetsplan blir gällande om några invändningar enligt 5 § fjärde stycket inte framställs. En arbetsplan blir också gällande om tillståndshavaren *och den sakägare* som framställt sådana invändningar kan komma överens om arbetsplanens innehåll. En *sådan* arbetsplan *skall* sändas till bergmästaren.

Om invändningar enligt 5 § fjärde stycket har framställts får tillståndshavaren också begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren. Arbetsplanen *skall* fastställas av bergmästaren och bli gällande i den utsträckning de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren *eller någon annan sakägare* att olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena.

Bergmästaren *skall*, i beslut om fastställande, meddela de villkor som behövs för att skydda *allmänna intressen* och enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen *skall* gälla utan att den vunnit laga kraft.

En arbetsplan blir gällande om några invändningar enligt 5 § fjärde stycket inte framställs. En arbetsplan blir också gällande om tillståndshavaren *och fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt* som framställt sådana invändningar kan komma överens om arbetsplanens innehåll.

En *gällande* arbetsplan *ska sändas till* bergmästaren, *länsstyrelsen och berörd kommun*.

Om invändningar enligt 5 § fjärde stycket har framställts får tillståndshavaren också begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren. Arbetsplanen *ska* fastställas av bergmästaren och bli gällande i den utsträckning de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägare *eller innehavare av särskild rätt* att olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena.

Bergmästaren *ska*, i beslut om fastställande, meddela de villkor som behövs för att skydda enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen *ska* gälla utan att den vunnit laga kraft.

Tillståndshavaren ska underätta fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som berörs om när undersökningsarbetet har slutförts.

³ Senaste lydelse SFS 2005:161.

8 kap.

1 §⁴

Prop. 2013/14:159

Bilaga 2

Ärenden om beviljande av undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession prövas av bergmästaren, om inte annat följer av 2 §.

Bergmästaren får avgöra ärenden om beviljande av undersökningstillstånd utan att någon annan sakägare än sökanden haft tillfälle att yttra sig.

I ärenden om beviljande av bearbetningskoncession *skall* bergmästaren, såvitt gäller tillämpningen av 3,4 och 6 kap. miljöbalken, samråda med länsstyrelsen i det eller de län där koncessionsområdet ligger. Länsstyrelsen får därvid besluta om särskild utredning enligt 2 kap. 11 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

I ärenden om beviljande av bearbetningskoncession *ska* bergmästaren, såvitt gäller tillämpningen av 3,4 och 6 kap. miljöbalken, samråda med länsstyrelsen i det eller de län där koncessionsområdet ligger. Länsstyrelsen får därvid besluta om särskild utredning enligt 2 kap. 11 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 1 §, 3 kap. 3 § samt 8 kap. 1 § i sina äldre lydelse ska tillämpas beträffande ansökningar om undersökningstillstånd som kommit in till bergmästaren före ikraftträdandet och förlängning av sådana undersökningstillstånd, även om ansökan om förlängning av undersökningstillståndet kommit in till bergmästaren efter ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 3 kap. 5 och 5 a §§ i sina äldre lydelse ska tillämpas beträffande arbetsplaner som blivit gällande eller som överlämnats till bergmästaren för prövning enligt 3 kap. 5 a § före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse SFS 2005:161.

Förteckning över remissinstanserna

Svea hovrätt – Mark- och miljööverdomstolen, Kammarrätten i Sundsvall, Umeå tingsrätt – mark- och miljödomstolen, Boverket, Exportkreditnämnden, Fortifikationsverket, Försvarmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Invest Sweden, IVL Svenska Miljöinstitutet AB, Kammarkollegiet, Kemikalieinspektionen, Lantmäteriet, Landstinget Västernorrland, Landstinget Västmanland, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Norrbottens läns landsting, Region Dalarna, Region Gotland, Region Skåne, Region Värmland, Regionförbundet Gävleborgs län, Regionförbundet i Uppsala län, Regionförbundet Jämtlands län, Regionförbundet Södra Småland, Regionförbundet Västerbotten, Regionförbundet Örebro län, Regionförbundet Östsam, Riksantikvarieämbetet, Sametinget, Stockholms läns landsting, Skogsstyrelsen, Statens fastighetsverk, Statens jordbruksverk, Statistiska centralbyrån, Statskontoret, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Tillväxtverket, Trafikverket, Västmanlands Kommuner och Landsting, Västra Götalandsregionen, Kungliga Tekniska Högskolan, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala universitet, Kommunförbundet Norrbotten, Kommunförbundet Västernorrland, Arvidsjaur kommun, Bengtsfors kommun, Bergs kommun, Falu kommun, Gällivare kommun, Hörby kommun, Kiruna kommun, Lindesbergs kommun, Lycksele kommun, Malå kommun, Norsjö kommun, Pajala kommun, Skellefteå kommun, Skövde kommun, Storumans kommun, Östhammars kommun, Association for Chartered Surveying, Property Evaluation and Transactions, ASPECT, Fastighetsägarna Sverige AB, Greenpeace, Heaven or Shell, Jernkontoret, Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, LRF Skogsägarna, Miljöförbundet Jordens vänner, Föreningen mineralteknisk forskning, MinFo, Föreningen för gruvor, mineral och metallproducenter i Sverige, SveMin, Renägarförbundet, Svenska jägareförbundet, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Samernas Riksförbund, SSR, Svenska Torvproducentföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Bergmaterialindustri, SBMI, Sveriges Jordägarförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, Sveriges Stenindustriförbund, STEN, Teknikföretagen, Villaägarnas riksförbud, Världsnaturfonden i Sverige, Advokatfirman Åberg & Co AB, Alrutz`advokatbyrå, Foyen Advokatfirma, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå och Mannheimer Swartling Advokatbyrå. Därutöver har Krokoms kommun, Continental Precious Minerals AB och Föreningen Urberggruppen kommit in med yttrande.

Förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45)

Härigenom föreskrivs i fråga om minerallagen (1991:45)
dels att 1 kap. 1 §, 3 kap. 5 och 5 a §§, 5 kap. 3 §, 15 kap. 6 §, och
16 kap. 1 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 5 b–5 f §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Denna lag gäller undersökning och bearbetning av fyndigheter på egen eller annans mark av följande mineraliska ämnen (koncessionsmineral):

1. antimon, arsenik, beryllium, bly, cesium, guld, iridium, järn som förekommer i berggrunden, kobolt, koppar, krom, kvicksilver, lantan och lantanider, litium, mangan, molybden, nickel, niob, osmium, palladium, platina, rodium, rubidium, rutenium, silver, skandium, strontium, tantal, tenn, titan, torium, uran, vanadin, vismut, volfram, yttrium, zink och zirkonium,

2. *alunskiffer*, andalusit, apatit, brucit, flusspat, grafit, kyanit, leror som är eldfasta eller klinkrande, magnesit, magnetkis, nefelinsyenit, sillimanit, stenkol, stensalt eller annat salt som förekommer på liknande sätt, svavelkis, tungspat och wollastonit,

3. olja, gasformiga kolväten och diamant.

2. andalusit, apatit, brucit, flusspat, grafit, kyanit, leror som är eldfasta eller klinkrande, magnesit, magnetkis, nefelinsyenit, sillimanit, stenkol, stensalt eller annat salt som förekommer på liknande sätt, svavelkis, tungspat och wollastonit,

3 kap.

5 §¹

Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan.

Arbetsplanen skall upprättas av tillståndshavaren och innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras, en tidsplan för arbetet och en bedömning av i vilken utsträckning

Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan *som ska upprättas av tillståndshavaren och vara skriven på svenska.*

Arbetsplanen ska innehålla
1. *tillståndshavarens namn, telefonnummer, postadress och e-postadress samt namn, telefonnummer, postadress och e-postadress till en kontaktperson om*

¹ Senaste lydelse 2005:161.

Prop. 2013/14:159 *arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt.*

tillståndshavaren är en juridisk person,

2. en beskrivning av vad en arbetsplan är och uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har möjlighet att påverka innehållet i den genom att invända mot den,

3. en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidsplan för arbetet, vilka båda ska anpassas till den pågående markanvändningen inom det område där undersökningsarbetet ska utföras,

4. en karta med fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar som visar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras,

5. en bedömning av i vilken utsträckning arbetet kan antas påverka allmänna intressen och enskild rätt,

6. uppgift om när eventuella invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska vara tillståndshavaren till handa och vilken följden blir om någon invändning inte framställs,

7. uppgift om att den som berörs av arbetsplanen har rätt att på begäran få en underrättelse om när arbetet på den fastighet som hans eller hennes rätt är knuten till ska påbörjas, och uppgift om när en sådan begäran ska vara tillståndshavaren till handa,

8. uppgift om vilka tillstånd enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har eller har för avsikt att söka eller vilka anmälningar enligt annan lagstiftning tillståndshavaren har gjort eller har för avsikt att göra med anledning av undersökningsarbetet,

9. en bedömning av hur stor skada eller hur stort intrång som undersökningsarbetet kommer att medföra, information om hur eventuella skador eller intrång

kommer att regleras samt uppgift om vilken form av säkerhet tillståndshavaren har för att fullfölja utbetalningen av ersättningen och om storleken på säkerheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vad en arbetsplan ska innehålla.

Arbetsplanen skall delges ägaren till den mark där arbetet skall bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavarna tillhör. Arbetsplanen skall även sändas till bergmästaren.

Invändningar mot innehållet i arbetsplanen skall framställas skriftligt och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

5 a §²

En arbetsplan blir gällande om några invändningar enligt 5 § fjärde stycket inte framställs. En arbetsplan blir också gällande om tillståndshavaren och den sakägare som framställt sådana invändningar kan komma överens om arbetsplanens innehåll. En sådan arbetsplan skall sändas till bergmästaren.

Om invändningar enligt 5 § fjärde stycket har framställts får tillståndshavaren också begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren. Arbetsplanen skall fastställas av bergmästaren och bli gällande i den utsträckning de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren eller någon annan sakägare att

Arbetsplanen ska delges ägaren till den fastighet där arbetet ska bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Delgivning med innehavare av renskötselrätt får ske genom att arbetsplanen delges den sameby som innehavarna tillhör.

Invändningar mot innehållet i arbetsplanen ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom tre veckor från delgivningen av arbetsplanen.

² Senaste lydelse 2005:161.

Prop. 2013/14:159 *olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena.*

Bilaga 4

Bergmästaren skall, i beslut om fastställande, meddela de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen skall gälla utan att den har vunnit laga kraft.

5 b §

Tillståndshavaren ska tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska under de förutsättningar som anges i andra och tredje stycket.

En översättning ska tillhandahållas om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt 6 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och en översättning skriftligen begärts av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som avses i 5 a § första stycket.

En begäran om översättning enligt andra stycket ska vara tillståndshavaren till handa inom tio dagar från delgivningen av beslutet om undersökningstillstånd, eller i fall som avses i 5 kap. 3 § andra stycket, inom tio dagar från delgivningen av beslutet om bearbetningskoncession.

Översättningen av arbetsplanen ska delges fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt tillsammans med arbetsplanen enligt 5 a §.

5 c §

En arbetsplan blir gällande om några invändningar enligt 5 a § andra stycket inte framställs. En arbetsplan blir också gällande om

tillståndshavaren och den fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som framställt sådana invändningar har kommit överens om arbetsplanens innehåll.

En gällande arbetsplan ska sändas till bergmästaren, länsstyrelsen och kommunen. Om undersökningsarbetet ska utföras inom ett område som används för renskötsel, ska en gällande arbetsplan även sändas till Sametinget.

5 d §

Om invändningar enligt 5 a § andra stycket har framställts, får tillståndshavaren också begära att arbetsplanen prövas av bergmästaren.

Arbetsplanen ska fastställas av bergmästaren och bli gällande om

1. den uppfyller kraven på innehåll i 5 §,

2. de åtgärder som anges är nödvändiga för en ändamålsenlig undersökning och inte medför så stora olägenheter för fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt att olägenheterna överväger tillståndshavarens intresse av att få utföra arbetena, och

3. tillståndshavaren har iakttagit sina skyldigheter enligt 5 a och 5 b §§.

Bergmästaren ska, i beslut om fastställande, meddela de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt och för att förebygga eller begränsa olägenheter. Bergmästaren får också besluta att arbetsplanen ska gälla omedelbart.

5 e §

Tillståndshavaren ska på begäran av en fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som avses i 5 a § första stycket skicka en underrättelse om vilken dag arbetet ska påbörjas på den

fastighet som hans eller hennes rätt avser. Underrättelsen ska skickas senast en vecka innan arbetet på fastigheten ska påbörjas.

En begäran om underrättelse ska framställas skriftligen och vara tillståndshavaren till handa inom den tid som anges i 5 a § andra stycket. Underrättelsen ska vara skriven på svenska. Om arbetsplanen redan innehåller en uppgift om när arbetet ska påbörjas på en viss fastighet, behöver en underrättelse inte skickas till den vars rätt uppgiften avser.

5 f §

Tillståndshavaren ska skicka en underrättelse till berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt när undersökningsarbetet har slutförts. Underrättelsen ska vara skriven på svenska.

5 kap.

3 §³

Undersökningsarbete får avse sådana mineral som omfattas av koncessionen. I den mån ingen annan har tillstånd eller koncession får koncessionshavaren inom koncessionsområdet undersöka även andra koncessionsmineral med undantag av olja, gasformiga kolväten och diamant.

I fråga om undersökningsarbete som bedrivs i dagen på *ej anvisad mark* skall 3 kap. 3–5 a §§ tillämpas.

I fråga om undersökningsarbete som bedrivs i dagen på *mark som inte har anvisats* ska 3 kap. 3–5 f §§ tillämpas.

15 kap.

6 §⁴

Till böter eller fängelse i högst sex månader *skall* den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bedriver undersökningsarbete i strid med bestämmelserna om krav på undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession,

Till böter eller fängelse i högst sex månader *ska* den dömas som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bedriver undersökningsarbete i strid med bestämmelserna om krav på undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession,

³ Senaste lydelse 2005:161.

⁴ Senaste lydelse 2005:161.

2. påbörjar undersökningsarbete utan att iaktta vad som föreskrivs i 3 kap. 3 § om ställande av säkerhet och i 3 kap 5 och 5 a §§ om arbetsplan,

2. påbörjar undersökningsarbete utan att iaktta vad som föreskrivs i 3 kap. 3 § om ställande av säkerhet eller utan att det finns en gällande arbetsplan enligt 3 kap. 5 c § första stycket eller 5 d § andra stycket,

3. utför bearbetning eller därmed sammanhängande verksamhet i strid med bestämmelserna om bearbetningskoncession,

4. lägger igen utfraktsväg, ort eller borrhål i strid med bestämmelserna om krav på tillstånd i 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §, eller

5. lägger ned gruva eller motsvarande anläggning i strid med 14 kap. 4 § tredje stycket.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift när han fullgör uppgiftsskyldighet enligt koncessionsvillkor eller enligt 2 § 1.

I fall som avses i första stycket 3 kan mineral som utvunnits förklaras förverkat.

Om ett brott som avses i första stycket 2 berör enbart enskilds rätt, får åklagare väcka åtal endast om målsäganden anger brottet till åtal.

16 kap. 1 §⁵

Nuvarande lydelse

I fråga om överklagande av beslut enligt denna lag gäller följande.

Beslut

Överklagas hos

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller undersökningstillstånd

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller fastställande av en arbetsplan för undersökningsarbete enligt 3 kap. 5 a §

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller meddelande av bearbetningskoncession, tillstånd till överlåtelse av koncession eller ändring av villkoren för en koncession

Regeringen

Beslut av bergmästaren i frågor om förlängning av giltighetstiden för en bearbetningskoncession enligt 4 kap.10 §

Regeringen

⁵ Senaste lydelse 2010:934.

Beslut av bergmästaren i andra frågor som gäller bearbetningskoncession	Allmän förvaltningsdomstol
Tillstånd av bergmästaren till byggande av väg enligt 3 kap. 3 § andra stycket	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av bergmästaren i fråga som avses i 3 kap. 7 §	Länsstyrelsen
Förhandsbesked av bergmästaren enligt 4 kap. 9 § tredje stycket	Allmän förvaltningsdomstol
Tillstånd av bergmästaren att lägga igen utfraktsväg, ort eller borrhål enligt 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av bergmästaren i ärenden om ersättning enligt 7 kap. 1 eller 2 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Beslut av bergmästaren om minersättning enligt 7 kap. 7 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Beslut av bergmästaren enligt 8 kap. 7 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Beslut av förrättningsmyndigheten i ärenden om markanvisning	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
Tillstånd av bergmästaren att lägga ned gruva eller motsvarande anläggning enligt 14 kap. 4 § tredje stycket	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av bergmästaren i andra frågor enligt denna lag	Allmän förvaltningsdomstol
Beslut av länsstyrelsen i frågor som avses i 3 kap. 6 §	Regeringen

Beslut av länsstyrelsen i frågor om prövande av säkerhet enligt 17 kap.

Allmän förvaltningsdomstol

Prop. 2013/14:159
Bilaga 4

Beslut av Statens jordbruksverk eller Skogsstyrelsen enligt 8 kap. 6 a § första eller fjärde stycket.

Allmän förvaltningsdomstol

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Föreslagen lydelse

I fråga om överklagande av beslut enligt denna lag gäller följande.

Beslut

Överklagas hos

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller undersökningstillstånd

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller fastställande av en arbetsplan för undersökningsarbete enligt 3 kap. 5 d §

Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen

Beslut av bergmästaren i frågor som gäller meddelande av bearbetningskoncession, tillstånd till överlåtelse av koncession eller ändring av villkoren för en koncession

Regeringen

Beslut av bergmästaren i frågor om förlängning av giltighetstiden för en bearbetningskoncession enligt 4 kap.10 §

Regeringen

Beslut av bergmästaren i andra frågor som gäller bearbetningskoncession

Allmän förvaltningsdomstol

Tillstånd av bergmästaren till byggande av väg enligt 3 kap. 3 § andra stycket

Allmän förvaltningsdomstol

Beslut av bergmästaren i fråga som avses i 3 kap. 7 §

Länsstyrelsen

Förhandsbesked av bergmästaren enligt 4 kap. 9 § tredje stycket

Allmän förvaltningsdomstol

Prop. 2013/14:159 Bilaga 4	Tillstånd av bergmästaren att lägga igen utfraktsväg, ort eller borrhål enligt 5 kap. 8 § eller 13 kap. 7 §	Allmän förvaltningsdomstol
	Beslut av bergmästaren i ärenden om ersättning enligt 7 kap. 1 eller 2 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
	Beslut av bergmästaren om mineralersättning enligt 7 kap. 7 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
	Beslut av bergmästaren enligt 8 kap. 7 §	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
	Beslut av förrättningsmyndigheten i ärenden om markanvisning	Den mark- och miljödomstol inom vars område marken som tvisten gäller eller större delen därav är belägen
	Tillstånd av bergmästaren att lägga ned gruva eller motsvarande anläggning enligt 14 kap. 4 § tredje stycket	Allmän förvaltningsdomstol
	Beslut av bergmästaren i andra frågor enligt denna lag	Allmän förvaltningsdomstol
	Beslut av länsstyrelsen i frågor som avses i 3 kap. 6 §	Regeringen
	Beslut av länsstyrelsen i frågor om prövande av säkerhet enligt 17 kap.	Allmän förvaltningsdomstol
	Beslut av Statens jordbruksverk eller Skogsstyrelsen enligt 8 kap. 6 a § första eller fjärde stycket. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.	Allmän förvaltningsdomstol

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2014.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 1 § i sin äldre lydelse gäller fortfarande för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet och för undersökningstillstånd där ärendet hos bergmästaren inleddes före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 3 kap. i sin äldre lydelse gäller fortfarande för undersökningstillstånd och bearbetningskoncessioner som beviljats före ikraftträdandet. Prop. 2013/14:159 Bilaga 4

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-02-12

Närvarande: F.d. justitieråden Susanne Billum och Severin Blomstrand samt justitierådet Kristina Ståhl.

Bättre information och tydligare ansvar vid mineralprospektering

Enligt en lagrådsremiss den 30 januari 2014 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Carl Winnberg.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

3 kap. 5 §

I paragrafen finns bestämmelser om vad en arbetsplan ska innehålla. I huvudsak är det fråga om formella krav av olika slag, såsom att planen ska innehålla tillståndshavarens kontaktuppgifter, en beskrivning av vad en arbetsplan är, karta som visar inom vilket område undersökningsarbetet kommer att utföras etc. Bestämmelsen i andra stycket 3 har dock en annan karaktär. Där anges att planen ska innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidsplan för arbetet, vilka båda ska anpassas till den pågående markanvändningen inom det område där undersökningsarbetet ska utföras. Denna punkt synes således innehålla både en materiell regel om hur och när undersökningsarbetet ska bedrivas och en mer formell regel om hur detta ska redovisas i arbetsplanen.

Lagrådet förordar att den materiella delen av bestämmelsen lyfts ut och ges en placering som bättre återspeglar innebörden. Förslagsvis kan den delen av bestämmelsen flyttas till 3 kap. 3 § som innehåller andra grundläggande krav på hur undersökningsarbete får bedrivas.

3 kap. 5 b §

I paragrafen föreskrivs att tillståndshavaren ska tillhandahålla en översättning av arbetsplanen till vissa språk, om det begärs av en fastighetsägare eller en innehavare av särskild rätt som avses i 5 a § första stycket. Enligt 5 b § tredje stycket ska en begäran om översättning vara tillståndshavaren till handa inom tio dagar från delgivning av beslutet om undersökningstillstånd eller om bearbetningskoncession.

Det finns inga bestämmelser i minerallagen om delgivning av de ifrågavarande besluten. Sådana bestämmelser finns däremot i 6 och 22 §§ mineralförordningen (1992:285). Enligt Lagrådets mening är det inte korrekt att meddela bestämmelser i lag som grundar sig på vad som före-

skrivs i en förordning. Delgivningsbestämmelserna bör tas in i mineral-
lagen på samma sätt som föreslås i 5 a § beträffande arbetsplaner.

Prop. 2013/14:159
Bilaga 5

3 kap. 5 d §

I paragrafen finns bestämmelser om bergmästarens prövning av en arbetsplan som det framställts invändningar mot. Enligt andra stycket ska arbetsplanen fastställas av bergmästaren och bli gällande om den uppfyller vissa angivna krav, bl.a. kraven på innehåll i 5 §. Enligt tredje stycket ska bergmästaren i beslut om fastställelse meddela de villkor som behövs bl.a. för att skydda allmänna intressen och enskild rätt.

Lagrådet vill först anmärka att det framstår som något egendomligt att systemet inte synes ge utrymme för att bergmästaren meddelar sådana villkor som avses i tredje stycket annat än om det framställts invändningar mot arbetsplanen av någon sakägare. Detta är emellertid inte en följd av remissförslaget utan gäller redan nu. Den sakliga ändring som föreslås innebär främst att kraven för fastställelse utökas med att arbetsplanen ska ha det innehåll som anges i 5 §. Lagrådet hänvisar i den delen till vad som ovan anförts under 3 kap. 5 § angående uppdelning av den punkt (nr 3) som synes behandla såväl en materiell regel om undersökningsarbetets bedrivande som en regel om hur detta ska redovisas i arbetsplanen.

Lagrådet finner det oklart hur långt bergmästarens prövning av arbetsplanen ska sträcka sig i materiellt hänseende. Att det inte enbart är fråga om en formell prövning får anses framgå av såväl andra stycket 2 som tredje stycket. Lagrådet ifrågasätter mot den bakgrunden, och med beaktande av vad Lagrådet ovan anført angående 3 kap. 5 §, om det inte av den nu aktuella paragrafen också borde framgå att det av arbetsplanen ska framgå att undersökningsarbetet inte strider mot de grundläggande kraven i 3 kap. 3 §.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2014.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Ask, Erlandsson, Hägglund, Borg, Billström, Adelsohn Liljeroth, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Ek, Löf, Svantesson.

Föredragande: statsrådet Löf.

Regeringen beslutar proposition 2013/14:159 Bättre information och tydligare ansvar vid mineralprospektering.